

همایش سالانه انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد

The Annual Conference of the Iranian Association for UN Studies

تحریم ها و حقوق بین الملل

Sanctions & International Law

زمان: پنجشنبه و جمعه، ۲۱ و ۲۲ اسفند ۱۳۹۹.

ساعت: ۱۴ تا ۱۹.

مکان: برنامه به صورت برخط (آنلاین) و از طریق اسکای روم برگزار می گردد.

انجمن حضور اساتید، پژوهشگران و دانشجویان را گرامی می دارد.

۱
به نام خدا

مجموعه چکیده مقالات همایش

انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد
«تحریم ها و حقوق بین الملل»

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد
۱۳۹۹

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد

فهرست چکیده مقالات ارائه شده (به ترتیب نام خانوادگی نویسندگان)

صفحه	عنوان
۱.....	بررسی روند شورای امنیت در زمینه تحریم تسلیحاتی علیرضا ابراهیم گل / مریم دلیلی / فاطمه قنبری
۲.....	آزادی یا برابری؟ تحریم های اقتصادی از منظر اقدامات متقابل در حقوق بین الملل اکبر ادیبی
۳.....	تحریم ها و حق گردشگری احسان افتخاری
۴.....	تحریم های یکجانبه ناقض حقوق بشر، موجبی برای مسوولیت بین المللی احسان امیرییک
۵.....	چالش باشگاه های بیمه ها ی حفاظت و غرامت (کلوبهای پی اند آی) در مقابل تحریمهای بیمه دریایی
۷.....	محمود باقری / مهرنوش کیال / مه سا کیال لزوم اصلاح تحریم های هوشمند شورای امنیت سازمان ملل متحد

محمدرضا بنایی/سید محمد نوری

۸..... چالشهای قضایی اجرای تحریم های شورای امنیت

ملیحه بهفر

۹..... تحریم های یک جانبه آمریکا علیه ایران و حق بر سلامت

امیر بی پروا

۱۰..... تقویت نظام چندجانبه گرایی تجاری: ماده ۲۵ تفاهم نامه حل و فصل اختلافات

زهرا بی نیاز

۱۲..... یکجانبه گرایی ، نقضی بر مشروعیت حقوق بین الملل

علی پورقصاب امیری /محمدتقی قراچورلو

۱۳..... تأثیر تحریم یکجانبه آمریکا بر سطوح اجتماعی و سیاسی ایران

روح اله تقی نژاد

۱۴..... چندجانبه گرایی و نقش همکاری های بین المللی در مقابله با تحریم های یکجانبه آمریکا

علیرضا تقی پور/علی عسکری مهرآبادی

۱۵..... تحریم های یک جانبه و اثرات سوء اقتصادی و حقوق بشر و تروریسم

محسن حاجی پروانه/حمید پورمحمد

۱۶..... پیامد های حقوق بشری ناشی از تحریم های یکجانبه

لادن حریریان

۱۷..... امنیت سازی در شرایط تحریم و تهدیدات منطقه ای در چارچوب نظام بین الملل

سعید دهدشتی اردکانی

انسداد پنجره حقوق بشردوستانه در معماری تحریم ها

۱۸..... به مثابه جنایت علیه بشریت

سید هادی ذاکر حسین

۲۰..... تحریم ها و نقض حقوق بشر به روایت گزارشگر ویژه

نرگس رشیدی

نقش تحریم در تحقق اهداف منشور ملل متحد ۲۱

ث

محمد رضوانی/پیمان حکیم زاده خوئی/لیلا محمدزاده

چالش‌های تحریم برای اجرای آرای داوری تجاری بین‌المللی ۲۲

ریحانه ریخته گر

استقرار صلح، اعمال تحریم: واکاوی فصل نخست منشور سازمان ملل متحد ۲۳

سحر سفلائی/زهرا محسن بیگی

تحریم‌های سازمان ملل متحد و نهادهای مالی بین‌المللی ۲۴

سوده شاملو

آثار تحریم از منظر حقوق بشر و حقوق بشردوستانه ۲۵

مریم شاهی زارع

حقوق بین‌الملل و مشروعیت تحریم‌های یکجانبه ۲۷

محمد شفیعی

شرایط وجودی تحریم‌های یکجانبه در جامعه بین‌المللی ۲۸

فریاد شکاری

ارزیابی تاثیر سیاست‌های خارجی دونالد ترامپ بر نقش سایر کشورها در تامین صلح و امنیت بین

المللی ۲۹

بنیامین صادقی

تحریم‌های یکجانبه و اثرات منفی آن بر بهره‌مندی از حقوق بشر ۳۰

جواد صفدری

تحریم یکجانبه به مثابه رافع مسئولیت بین‌المللی دولت:

مطالعه موردی تحریم ایران ۳۱

سید یاسر ضیایی/مهناز رشیدی

ارزیابی تحریم سرمایه‌گذاری خارجی ایران ۳۲

محمد رضا ملت/سید یاسر ضیایی

ساز و کار حقوقی ایالات متحده آمریکا در برخورد با تروریسم؛ با تأکید بر تحریم های یکجانبه علیه

جمهوری اسلامی ایران ۳۴

غلامعلی عبدالله زاده

حقوق بین الملل و مشروعیت تحریم های یکجانبه ۳۵

محمد عزیزنژاد

بررسی عملکرد دولت ها در چالش مقابله با آثار سوء تحریم های یکجانبه، با تأکید بر ارزش های

بنیادین حقوق بشر ۳۶

نگارسادات فاتحی

تحریم های چند جانبه بین المللی، سازمان ملل متحد و تحریم ۳۷

زهرا فروتن

تحریم های اقتصادی مانعی اساسی فراروی حق بر توسعه ۳۸

مهدي فیروزی/مهديه فیروزی

آثار فراسرزمینی تحریم های یکجانبه ایالات متحده در چارچوب مبارزه با قاچاق انسان ۳۹

سید محمد هادی قادری

حقوق بشری شدن سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در عصر جدید روابط بین الملل؛ مقابله با

تحریم های آمریکا علیه نظام سلامت ایران ۴۱

حسین قاضی زاده

روش های مقابله با یکجانبه گرایی در معاهدات بین المللی ۴۴

ونوس قره باغی

Comparative Study on Economic Terrorism and Sanction under International law

Venus Gharehbaghi

حقوق بین الملل و مشروعیت تحریم های یکجانبه ۴۶

کوروش قنبری

بررسی آثار و نتایج تحریم های آمریکا بر ایران از منظر حقوق بشر دوستانه بین المللی ۴۷

دکتر سیدعبدالعلی قوام/سیده معصومه مصطفوی

ح آثار تحریم از منظر حق بر توسعه ۴۸

سمیرا محسن پور

تحریم تنبیه دولتها یا نقض حقوق بشر ملت ها ۴۹

راحله مسکنی

گردش سرمایه در حقوق بین الملل:

بکارگیری تحریم های بین المللی در مبارزه علیه گروه های تروریستی (مطالعه موردی: گروه موسوم به

دولت اسلامی) ۵۰

آرش ملکی

مواجهه با تحریم های آمریکا علیه ایران، چالشی برای حقوق بین الملل ۵۱

جاوید منتظران

تحریم های ضد ایرانی، ناقض اصول مسلم و لازم الاجرای حقوق بین الملل ۵۳

جاوید منتظران

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

بررسی امکان مقابله با تصمیمات الزام‌آور شورای امنیت موضوع فصل هفت منشور ملل متحد: اعمال
تحریم ۵۴

زهره موحد

تحریم های هوشمند و حقوق بین الملل بشردوستانه ۵۵

سیدمهدی موسوی

بررسی ابعاد حقوق بین المللی، اثر تحریم ها بر استارتاپ های ایرانی ۵۷

امیرخداداد همدانی

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

کمیته علمی:

دکتر جمشید ممتاز، دکتر محمدرضا ضیائی بیگدلی، دکتر ابراهیم بیگ زاده، دکتر محسن محبی
دکتر نسرین مصفا، دکتر محسن عبداللہی، دکتر حسن سواری، دکتر حسین سادات میدانی، دکتر پوریاعسکری

دبیر همایش:

دکتر سید قاسم زمانی

کمیته اجرایی:

خانمها اعظم پازدار، لادن حریریان، عطیه خطیبی، زهره شفیعی، لیا داودی مقدم، ناهید فرجی، هانیه حجازی مقدم
آقایان امین معتمدی، علی اکبر شمس، محمد اسکندرلو

بررسی روند شورای امنیت در زمینه تحریم تسلیحاتی

علیرضا ابراهیم گل^۱، مریم دلیلی^۲، فاطمه قنبری^۳

چکیده:

تقویت بنیه دفاعی هر کشور امری اجتناب‌ناپذیر و با حاکمیت هر کشور در ارتباط است. هیچ قاعده حقوق بین‌المللی نمی‌تواند در خصوص تسلیحات متعارف محدودیتی ایجاد کند. در عین حال تحریم تسلیحاتی یکی از شایع‌ترین اقداماتی است که در پاسخ به برخی بحران‌های داخلی کشورها و کنترل آسیب‌های ناشی از درگیری گروه‌های رقیب و در مواردی از درگیری نظامی کشورها و برای کمک به اعاده صلح و حفظ جان انسان‌ها و همچنین در مواردی که فعالیت‌ها و اقدامات نظامی برخی کشورها به‌ویژه از جنبه سلاح‌های کشتار جمعی موردشک و سوءظن بین‌المللی قرار گیرد، توسط شورای امنیت با توجه به ماده ۴۱ منشور طی یک قطعنامه اعمال می‌شوند.

پژوهش حاضر با مطالعه آثار و منابع داخلی و خارجی به ویژه قطعنامه‌های شورای امنیت؛ بررسی خواهد کرد که شورای امنیت در زمینه تحریم تسلیحاتی چه روندی را طی می‌کند. در خصوص موضوع حاضر شاهد مطالعات اندکی در باب تحریم تسلیحاتی بوده‌ایم، و یا اینکه قطعنامه‌های تحریم تسلیحاتی در مورد برخی کشورها موضوعاتی بوده‌اند که به‌طور خلاصه موضوع بحث و مطالعه قرار گرفته است. آنچه ضرورت انجام پژوهش حاضر را نشان خواهد داد، مبتلا بودن موضوع تحریم و نقشی است که تحریم‌های تسلیحاتی در آینده و اتفاقات پیش روی ملت‌ها دارد.

واژگان کلیدی: تحریم، تحریم تسلیحاتی، شورای امنیت سازمان ملل متحد، کمیته تحریم.

^۱ هیئت علمی پردیس فارابی دانشگاه تهران

^۲ دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران

^۳ کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران

تحریم های اقتصادی از منظر اقدامات متقابل در حقوق بین الملل»

دکتر اکبر ادیبی^۱

چکیده:

۲

از قرن نوزدهم به همراه پیشرفت انسان در عرصه علم و تکنولوژی، نیاز جوامع به یکدیگر افزایش یافته، به گونه ایی که امروزه هیچ کشوری را نمی توان یافت که خود را بی نیاز از سایر کشورها بداند. بر این اساس یکی از راه های اعمال فشار بر کشورهای نقض کننده حقوق بین الملل، استفاده از ابزار تحریم های بین المللی است تا کشورهای مذکور رفتار خود را تعدیل کنند. از منظر حقوق بین الملل کشورها مجازند به طور یکجانبه اقدام به وضع تحریم علیه سایر کشورها با هدف اعلامی حصول به اهداف و منافع ملی خود نمایند. از این منظر، تحریمها به عنوان ابزاری در راستای مقاصد سیاست خارجی محسوب می شوند. کشورها از اتخاذ اقدامات قهری یکجانبه علیه یکدیگر خارج از چارچوب منشور منع شده اند و از منظر طرح پیش نویس مفاد مسئولیت دولت ها، نیز اقدامات متقابل دولتها علیه یکدیگر خارج از چارچوب منشور ملل متحد و حقوق بین الملل می تواند موجبات مسئولیت بین المللی دولتها را فراهم آورد. این مقاله رویکرد توصیفی - تحلیلی به ارزیابی تحریم های اقتصادی از منظر اقدامات متقابل در حقوق بین الملل می پردازد تا مبانی مشروعیت اینگونه تحریم های یکجانبه از منظر مورد بررسی قرار گیرد.

^۱ عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور تهران- واحد بهارستان.

تحریم‌ها و حق گردشگری

احسان افتخاری

چکیده:

تحریم‌ها بر حسب این که از طرف سازمان ملل وضع شوند یا از طرف کشورها، در حقوق بین‌الملل ضمانت اجرایی برای اجرا حقوق بین‌الملل تلقی می‌شود. در این مبنا کشورها طبق حقوق بین‌الملل ملزم به برقراری روابط اقتصادی نمی‌باشند. در این چارچوب این پرسش مطرح است این تحریم‌ها را می‌توان به حقوق و آزادی بشر از جمله حق بر گردشگری تسری داد؟ هرچند که حق بر گردشگری در اسناد بین‌المللی به صراحت به رسمیت شناخته نشده اما می‌توان گفت یکی از حقوق و آزادی‌هایی است با سایر حقوق بشر ارتباط تنگاتنگی داشته مانند حق بر تفریح، حق بر شادی، آزادی رفت و آمد، حق بر اوقات فراغت، حقوق زنان، حقوق معلولان، حقوق سالمندان و ... این حق گردشگری هم شامل گردشگران شده و هم کشور میزبان را در بر می‌گیرد. استفاده از این حق باعث آشنا شدن و گفتگوی میان فرهنگ‌ها، تمدن‌ها، اقوام، ادیان و مذاهب شده که یکی از عوامل توسعه و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی می‌باشد. در واقع کشوری که گردشگران فراوانی از اکثر کشورهای جامعه بین‌المللی داشته باشد دارای ثبات تلقی شده و ضریب امنیت خویش را نشان داده و از تبلیغات سو بین‌المللی جلوگیری می‌نماید و محرومیت از این حق برای شهروندان گردشگراز طرفی و برخی از میراث‌های فرهنگی و طبیعی میراث بشریت که جهانی تلقی شده است از طرف دیگر می‌تواند تأثیر منفی بر سلامتی، روان، فرهنگی و زیست محیطی بگذارد. بنابراین این تعارض مطرح است که حقوق شهروند جهانی گردشگر و حقوق میراث‌های فرهنگی و طبیعی با پذیرش تحریم‌ها بر حسب این که از طرف سازمان ملل وضع شده است چگونه قابل جمع است. در این مقاله تلاش می‌شود با شیوه استدلالی تحلیل محتوا به پرسش طرح شده پاسخ علمی حقوقی داده شود.

واژگان کلیدی: حق گردشگری، تحریم‌ها حقوق بین‌الملل، تعارض حقوقی تحلیل محتوا

تحریم های یکجانبه ناقض حقوق بشر، موجبی برای مسوولیت بین المللی

احسان امیرییک

چکیده:

اصولا حقوق بین الملل، نظامی مبتنی بر همکاری و چندجانبه گرایی است و مشروعیت تحریم های یکجانبه ای که خارج از چارچوب سازمان ملل متحد اعمال می شوند، به خصوص اگر حقوق بشری شهروندان را نشانه رفته باشد، با تردید جدی مواجه است. چنین تحریم هایی می تواند موجب نقض حقوق بشر شهروندان کشورهای هدف، از جمله حق بر حیات، حق بر سلامت، حق بر توسعه و حق بر آموزش شود. با توجه به آثار سوء اقتصادی و نقض حقوق بشر و با استناد به اسناد حقوق بشری و طرح مسوولیت بین المللی دولت ها، اعمال تحریم های یکجانبه ناقض حقوق بشری افراد که معمولا در قالب تحریم های ثانویه اعمال می شود، می تواند موجبات مسوولیت بین المللی دولت یا دولت های واضع را در برداشته باشد. با در نظر داشت طرح مخبر ویژه شورای حقوق بشر در خصوص حق همبستگی بین المللی که علاوه بر حقوق بین المللی بشر که اصولا ناظر به حقوق شهروندان نسبت به دولت خود است، به شکل دیگری از حقوق بشر نیز اشاره دارد که در آن متعهد، الزاما دولت متبوع نیست، بلکه جامعه ی بین المللی است و دستور موقت دیوان بین المللی دادگستری در ۳ اکتبر ۲۰۱۸ و بیانیه قاضی اختصاصی جمهوری اسلامی ایران در خصوص تحریم های فراسرزمینی، حتی می توان پا را فراتر گذاشت و در مواردی مسوولیت بین المللی دولت یا دولت های ثالث را نیز در نظر گرفت.

واژگان کلیدی: تحریم یکجانبه، حق همبستگی بین المللی، حقوق بشر، مسوولیت بین المللی

چالش باشگاه های بیمه های حفاظت و غرامت "باشگاههای P&I" در مقابل

تحریمهای بیمه دریایی

چکیده:

۵ بیمه های دریایی به عنوان قدیمیترین نوع انتقال ریسک در جهان دربرگیرنده انواع خطر نسبت به کالا یا محموله در امر دریانوردی بوده اند. در این میان باشگاه های بیمه حفاظت و غرامت^۴ که به باشگاه های "P&I" معروف هستند نقش ویژه ای در صنعت بیمه دریانوردی ایفا می کنند. این باشگاه ها، مکمل حمایت و پرداخت پوشش های بیمه ای در انواع خسارات همانند خسارات عظیم محیط زیست دریایی هستند که سایر بیمه ها از پرداخت آن سرباز می زنند. اهمیت این نوع از بیمه ها به حدی است که هر گونه خدشه و خلل در امور مربوط به آنها موجب آسیب های جدی در چرخه روابط اقتصادی جهانی و صنعت دریانوردی و کشتیرانی می گردد. تا پیش از برجام تحریمهای سازمان یافته بین المللی و پس از آن اکنون، تحریمهای فرا سرزمینی چالش های عمده ای را در راستای خدمت رسانی این باشگاه ها به اعضا غیر انتفاعی خود بوجود آورده اند. چالشی که به تنهایی بخش بزرگی از صنعت دریانوردی را با مشکل روبرو ساخته و فلسفه وجودی تشکیل باشگاه های حفاظت و غرامت در حمایت بی چون و چرا از اشخاص ثالث که ارتباطی با تحریم ندارند را مورد تشکیک قرار داده است. مقاله حاضر در صدد است ضمن بررسی گستره پوشش باشگاههای بیمه ای حمایت و غرامت به تبیین تاثیر تحریمها بر نحوه پوشش این نهاد و عواقب ناشی از آن و همچنین بررسی دعاوی حقوقی مرتبط با این موضوع در عرصه بین المللی بپردازد.

واژگان کلیدی: بیمه های دریایی، باشگاه های P&I، تحریمها، خطرات شامل پوشش، قوانین تحریم بین المللی، تحریم های فرا سرزمینی.

mahbagheri@ut.ac.ir - عضو هیات علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران^۱

dr.kayyal.m@gmail.com - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین،^۲

^۳ - دانشجوی دکترای حقوق بین الملل عمومی دانشگاه تهران mh.kayyal@ut.ac.ir

^۴ Protection and Indemnity insurance Clubs

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

لزوم اصلاح تحریم‌های هوشمند شورای امنیت سازمان ملل متحد

محمدرضا بنایی^۱

سید محمد نوری^۲

^۱. دانشجوی دکتری حقوق بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران. Msbu1988@gmail.com

^۲. دانشجوی دکتری حقوق بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد اصفهان.

چکیده:

شورای امنیت سازمان ملل متحد تا پایان جنگ سرد کمتر فرصت استفاده از تحریم علیه دولت‌ها را پیدا کرده بود. اما پس از پایان جنگ سرد، در فضای نسبتاً جدیدی به استفاده از تحریم روی آورد و در موارد متعدد علیه کشورها تحریم جامع اعمال نمود. آثار منفی این گونه تحریم‌ها موجب شد شورای امنیت از دهه نود رویکرد خود را به تحریم هوشمند یعنی تحریم افراد و موسسات خاص تغییر دهد. این نوع تحریم نیز با وجود آثار مثبت به مراتب بهتر از تحریم جامع، از انتقاد مصون نمانده است. انتقاداتی از قبیل: نقض حق بر دادرسی منصفانه، نقض حق حیات، آزادی و امنیت شخصی، نقض حق بر احترام به زندگی خصوصی و خانوادگی، نقض حق آزادی حرکت و حق مالکیت شناسایی شده در اسناد مهم بین‌المللی. بنابراین، تحریم‌های هوشمند شورای امنیت نیازمند اصلاحات جدی است.

واژگان کلیدی: تحریم هوشمند، شورای امنیت، سازمان ملل متحد، حقوق بشر، رویه دیوان دادگستری بین‌المللی.

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

چالشهای قضایی اجرای تحریم‌های شورای امنیت

ملیحه بهفر^۱

چکیده:

افزایش قطعنامه های تحریمی شورای امنیت برخی از اشخاص حقیقی و حقوقی را بر آن داشته است نزد دادگاههای منطقه ای از جمله دیوان دادگستری جامعه اروپایی ، دیوان اروپایی حقوق بشر و یا دادگاه های داخلی از جمله دادگاه عالی انگلستان در پرونده «نادا» و یا دادگاه کانادا در پرونده «عبد الرزیک» اقامه دعوی نمایند. آراء صادره از سوی این دادگاه ها منجر به لغو برخی از مصوبات جامعه اروپا و قوانین داخلی دولت ها گشته است. اگرچه مسئله بررسی دادگاه ها نسبت به نحوه اجرای تحریم های شورای امنیت نمی تواند منجر به لغو و اعلام بی اعتباری قطعنامه بر اساس مقررات حقوق بین الملل گردد بلکه آثار ناشی از اجرای تحریم ها را تغییر داده است. بهر حال این نوع کنترل قضایی در بلند مدت می تواند تأثیر گذار باشد و عملکرد دولت ها را در اجرای تحریم های شورای امنیت تحت تأثیر قرار دهد. این فرض نیز مورد بررسی است که این امر می تواند یکپارچگی حقوق بین الملل را مخدوش نماید چرا که این دولت ها از سویی ملزم به رعایت آراء صادره از دادگاه ها می باشند و از سوی دیگر موجب طرح مسئولیت بین المللی دولتها بدلیل عدم اجرای تحریم های شورای امنیت گردد. این مقاله در صدد است با نگاهی تحلیلی و بررسی آراء صادره در این خصوص و نتایج ناشی از آن را در اجرای تحریم های شورای امنیت مورد توجه قرار دهد.

واژگان کلیدی: تحریم، شورای امنیت ، نظارت قضایی، دیوان دادگستری اروپا.

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

تحریم های یک جانبه آمریکا علیه ایران و حق بر سلامت

امیر بی پروا^۱

چکیده:

تحریم های یک جانبه آمریکاعلیه ایران خارج از چهارچوب نظام ملل متحد اعمال گردیده است، در دوره پس از برجام در مغایرت با قواعد حقوق بین الملل فصل تازه ای را در عرصه روابط بین المللی آغاز نموده است و در اقدامات قهری یک جنبه مثالی مشهود در حقوق بین الملل می باشد از جنبه حقوق بشری و تاثیر گذاری بر حق های بشری محل مذاقه می باشد. تحریم های یک جانبه به صورت مستقیم بر حق های بشری تاثیر گذار هستند و خارج از کارکرد آن در روابط دولتها و کنش های سیاسی می توانند آثار غیر قابل انکاری بر فرد انسانی جدای از دولت متبوع و وتنش های بین المللی دارد. تحریم های یک جانبه حقوق مختلف انسانی را متاثر می سازند که یکی از این حق ها حق بر سلامت است، حق بر سلامت شامل یک حوزه گسترده از حق ها، حق بر درمان، حق دسترسی به دارو، حق دسترسی به تجهیزات پزشکی، حق بر بهداشت و سلامت کامل جسمانی و روانی می گردد.

واژگان کلیدی: تحریم، حق بر سلامت، حقوق بشر، نظام بین المللی

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

تقویت نظام چندجانبه گرائی تجاری: ماده ۲۵ تفاهم نامه حل و فصل اختلافات

زهرا بی نیاز

چکیده:

بخش ۳۱۰ قانون تجارت ۱۹۷۴ ایالات متحده آمریکا در رکن حل و فصل اختلافات سازمان تجارت جهانی به عنوان نقض علی الظاهر قواعد تفاهم نامه حل و فصل اختلافات محکوم گشته است، چرا که این قانون حق تعیین یکجانبه را در موارد مورد اختلاف به نماینده تجارت ایالات متحده تفویض می کند. اخیراً و بر خلاف سنت دول پیشین ایالات متحده آمریکا، دولت ترامپ به عملکرد یکجانبه تحت ماده ۳۱۰ علیه چین روی آورده است. هم زمان، دولت مذکور بن بستى را در خصوص انتخاب اعضاء رکن استیناف هفت نفره بدنه حل و فصل اختلافات به وجود آورده است. به دنبال آن، اتحادیه اروپا و کانادا موافقت نامه ای را تحت ماده ۲۵ تفاهم نامه حل و فصل اختلافات پیش بینی نموده اند. پاسخ گسترده تر جهانی به بن بست به وجود آمده توسط یکجانبه گرایی دولت ترامپ می تواند شامل درک بهتری از این ماده به فراموشی سپرده شده در جایگاه جزء یکپارچه ای از نظام حل و فصل دعاوی سازمان تجارت جهانی باشد.

واژگان کلیدی: بخش ۳۱۰ قانون تجارت ۱۹۷۴ ایالات متحده، تعیین یکجانبه، یکجانبه گرایی، ماده ۲۵ تفاهم نامه حل و فصل اختلافات، رکن استیناف، تقویت چندجانبه گرایی .

Strengthening the Multilateral Trading System: Article 25 of DSU

Section ۳۰۱ of US Trade Law of ۱۹۷۴ has been condemned at the WTO DSB for being a prima facie violation of DSU rules for the reason of conferring on the USTR the right to make unilateral determinations. Recently and in stark contrast to the practice of past administrations the Trump administration has resorted to unilateralism under Section ۳۰۱. At the same time the administration has created an impasse at the selection of seven persons to the DSB appellate body. This has led the EU and Canada to reach an agreement under article ۲۵ of the DSU. A wider global response to the impasse created by the administration's unilateralism could be a better understanding of this forgotten DSU provision as an integrated part of the WTO dispute resolution system.

key words: Section 310 of the Trade Act of 1974, unilateral determination, unilateralism, article 25 of DSU, appellate body, strengthening the multilateral system.

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC
Iranian Association for United Nations Studies

یکجانبه گرایی ، نقضی بر مشروعیت حقوق بین الملل

علی پور قصاب امیری^۱، محمد تقی قراچورلو^۲

^۱. گروه حقوق ، واحد دامغان ، دانشگاه آزاد اسلامی ، دامغان ، ایران

^۲. دانشجو دکتری حقوق بین الملل عمومی ، واحد نجف آباد ، دانشگاه آزاد اسلامی ، نجف آباد ، ایران

از قرارداد به عنوان مهم ترین منبع حقوق بین الملل یاد می شود و بر اساس آن توافق ایجاد میشود ، یکجانبه گرایی تکیه افراطی بر قدرت، فشار آوردن و استفاده از ابزار قهر آمیز است و با ماهیت توافق که حقوق بین الملل مخلوق آن است متعارض است . استفاده از ابزارهای زورمدرانه اقتصادی که از آن به نام تحریم یاد میکنیم یکی از مقوله های است که همواره به مانند اهرم فشار بر کشور هدف به نحو مستقیم و یا غیر مستقیم اعمال می شوند که در بر دارنده نتایج مختلفی است که در موارد نسبتاً زیادی موجب نقض حقوق اساسی حقوق بشر میگردد . هدف تحریم اعمال قانون است ، حال آنچه پیدا هست این است که اعمال مواضع امریکا پیرامون ایران خلاف قانون است . پرسشی که به ذهن متبادر میشود این است که آیا اعمال تحریم های اقتصادی دولت آمریکا بدون مجوز شورای امنیت سازمان ملل تحت حقوق بین الملل مشروع است یا خیر؟ فرض ما در این مقاله بر این است که استفاده از اقدامات زورمدرانه اقتصادی یکجانبه ایالات متحده از جوانب مختلف موجب نقض حق های بشری مختلف شهروندان ایرانی میشود .

واژگان کلیدی: یکجانبه گرایی ، تحریم ، شورای امنیت ، حقوق بین الملل .
 دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

تأثیر تحریم یکجانبه امریکا بر سطوح اجتماعی و سیاسی ایران

روح الله تقی نژاد^۱

^۱. دانشجوی دکتری روابط بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی تهران (رایانامه: r_taghinejad@diplomats.com) (مقاله حاضر بخشی از رساله دکتری پژوهشگر با عنوان «پیامدهای داخلی و بین المللی نظام تحریم علیه ایران ۱۳۸۵-۱۳۹۷؛ از راهبرد براندازی تا سیاست مهار» راهنمایی دکتر حسین سلیمی و دکتر محمد کاظم سجادیپور و نیز مشاورت دکتر غلامعلی چگنی زاده و دکتر هادی آجیلی می باشد).

چکیده:

پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ مردم ایران دارای نظام حکومتی گردید که نگرش ایدئولوژیکی دگرگونه‌ای را ورای دو دیدگاه قالب دو قطبی جهان آنروز عرضه کرد و تا به امروز که نظام فکری و بازی سیاسی آن در تضاد با اصول ارزشی و هنجاری غربی است سبب شد گزینه براندازی این نظام حکومتی، همواره بعنوان یک گزینه مطرح روی میز دولتمردان امریکایی باشد و از ابزارهای سیاست خارجی امریکا در نیل به این خواسته نیز ابزار تحریم بوده است که عمری به درازای نظام جمهوری اسلامی ایران دارند و از سال‌های آغازین پس از انقلاب و در پی اشغال سفارت امریکا در تهران آغاز گردید و تا کنون نسخه‌های مختلفی از تحریم را بر ضد ایران بکار برده است. اما تحریم‌ها چه تأثیری بر خواسته استحاله از درون و ایجاد نارضایتی مردمی از رژیم داشته است؟ این پژوهش در نظر دارد تا با روش گردآوری داده‌های اسنادی و میدانی مانند پرسشنامه از خود جامعه تحقیق یعنی مردم، و همچنین روش تحلیل محتوا و یاری از جامعه‌شناسی سیاسی به این بررسی پردازد که تحریم‌های یکجانبه امریکا و ایجاد تنگناهای اقتصادی شدید بر علیه مردم، تأثیر چندانی در گسترش حجم نارضایتی از کلیت رژیم نسبت به قبل از تحریم نداشته است و حتی می‌توان درصدهایی از نارضایتی مردم از عناد دیرینه امریکاییها نسبت به مردم در ادامه برداشت و تصویر این کشور در پی کودتای ۲۸ مرداد سال ۳۲ مشاهده و سنجش داشت. پس باید برای مطالبات داخلی، در پی متغیرهای مستقل دیگری در داخل باشیم.

واژگان کلیدی: تحریم، شکاف سیاسی، اعتراضات اقتصادی، راهبرد براندازی.

چندجانبه گرایی و نقش همکاری های بین المللی در مقابله با تحریم های یکجانبه آمریکا

علیرضا تقی پور^۱، علی عسکری مهرآبادی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پیوسته فقه و مبانی حقوق دانشگاه امام صادق alirezataghipoor1998@gmail.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پیوسته معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق aliaskarimehrabadi@gmail.com

با توجه به تحریم های ایالات متحده آمریکا و پیامد های مخرب آن بر اقتصاد و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران از یک سو و رشد چندجانبه گرایی در عرصه بین الملل از سوی دیگر، لزوم کشف و ایجاد ظرفیت های نوین به منظور افزایش همکاری های بین المللی و تعاملات چندجانبه امری غیرقابل انکار است. ضروری است رویکردی هدفمند و مؤثر در جهت کاهش آثار سوء تحریم های یکجانبه اتخاذ شود. پژوهش حاضر با تاکید بر ضرورت مقابله با تحریم های یکجانبه آمریکا و ارتقاء جایگاه سیاسی ایران در نظام بین الملل؛ به دنبال بررسی ظرفیت های تعاملات چند جانبه و همکاری های بین المللی می باشد. در این راستا نگارنده با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و بهره گیری از منابع کتابخانه ای به ارائه راهکارهایی عملی نظیر سیاست نگاه به شرق، توجه به قدرت های نوظهور و همگرایی منطقه ای در این زمینه پرداخته است.

واژگان کلیدی: چندجانبه گرایی، تحریم، آمریکا، نظام بین الملل

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

تحریم های یک جانبه و اثرات سوء اقتصادی و حقوق بشر و تروریسم

محسن حاجی پروانه^۱، حمید پورمحمد^۲

^۱. نویسنده مسئول، محسن حاجی پروانه، کارشناسی ارشد حقوق بین الملل glauben.hoffnung12@gmail.com

^۲. نویسنده همکار، کارشناسی ارشد حقوق بین الملل

چکیده:

تحریم علیه کشورهای مختلف برای دستیابی به اهداف داخلی و بین المللی با اشکال و قالب‌های مختلف و با هدف تغییر و برای رسیدن به نتایج مطلوب وضع می شوند با توجه به لزوم احترام به منشور سازمان ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق بشر و کنوانسیون های ژنو در سال ۱۹۴۹ و دو پروتکل الحاقی آن عواقب مخربی برای بهره‌مندی از حق زندگی، آزادی دارد و علاوه بر این می تواند امنیت و توسعه اجتماعی و اقتصادی را تهدید کند و دولت ها را بی ثبات سازد و جامعه مدنی را تضعیف کند و صلح را به خطر بیندازد اقدامات اجباری یکجانبه مستلزم نوعی مجازات جمعی است و این عمل طبق قوانین بین المللی بشردوستانه قابل توجیه نیست و تحریم یک جانبه استراتژی، تضعیف سازی دولتهای مستقل است و نیاز به وجود چندجانبه گرایی بیش از هر زمانی دیگر احساس می شود و لزوم همکاری جهانی و اقدام مشترک برای دستیابی به صلح جهانی و کاهش امنیت ضروری و نیازمند هم افزایی و ایجاد همکاری های اقتصادی چندجانبه برای دستیابی به منافع مشترک است. و استفاده از راهبرد ضد تحریم و نفی یک جانبه گرایی می تواند به جلوگیری از محرومیت های سیاسی و حاشیه نشینی اقتصادی و اجتماعی کمک کند و این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی به موضوع تحریم های یک جانبه و اثرات سوء اقتصادی و حقوق بشر و تروریسم می پردازد.

واژگان کلیدی: تحریم های یک جانبه، اثرات اقتصادی، حقوق بشر، تروریسم

پیامد های حقوق بشری ناشی از تحریم های یکجانبه

لادن حریریان^۱

چکیده:

۱. دانشجوی دکترای حقوق بین الملل- دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم.

حقوق بنیادین بشری، حقوقی است که امروزه رعایت آن به عنوان یک اصل کلی حقوق بین الملل و لازم الاجرا برای تمامی تابعان حقوق شناخته شده است. اما از طرفی دیگر، اعمال تحریم ها که ابزاری یکجانبه، اجباری و غیر قهری است و به عنوان اهرمی برای اعمال فشار بر یک دولت وضع می شود در مقابل این اصل حقوق بین الملل قرار می گیرد؛ چرا که تحریم ها، بخش عظیمی از بشریت را هدف گرفته و اثرات منفی این اقدام که گاهاً توسط شورای امنیت و یا کشوری قدرتمند وضع می شود بر حقوق بنیادین بشر و استفاده مطلوب از آن تاثیر گذاشته مضاف بر آنکه تهدیدی علیه صلح و امنیت بین المللی به حساب می آید. همین امر سبب شده تا موج انتقادات نسبت به اعمال تحریم ها، خصوصاً تحریم های یکجانبه گسترش یابد.

بعلاوه عدم پیش بینی روشی مناسب برای حمایت از اشخاصی که در معرض این اقدامات قرار می گیرند از یکسو و فقدان جبران خسارتی مناسب از سوی دیگر که با این اصول بنیادین در تعارض است جزء چالش های حقوقی خواسته و یا ناخواسته این حوزه به حساب آمده که در این نوشتار به بررسی آنها پرداخته میشود.

Special Consultative Status with the ECOSOC

واژگان کلیدی: حقوق بنیادین بشر، تحریم هدفمند، تحریم یکجانبه، صلح و امنیت بین المللی

امنیت سازی در شرایط تحریم و تهدیدات منطقه ای در چارچوب نظام بین الملل

سعید دهدشتی اردکانی^۱

چکیده:

مؤلفه های امنیتی ج.ا.ا در حوزه های داخلی، منطقه ای و بین المللی، تحت الشعاع راهبرد فشار حداکثری و شکل گیری سطح جدیدی از تهدیدات منطقه ای ناشی از مداخلات فرامنطقه ای، ترتیبات خاصی پیدا کرده است. امنیت سازی در این شرایط، مؤلفه های کارکردی ساختاری و ماهوی خاص خود را دارد. شکل گیری جامعه امنیتی در سطوح منطقه ای و بین المللی، برونداد مهندسی مؤلفه های مذکور می باشد و روشی برای امنیت سازی در شرایط فعلی است. مهندسی متغیرها و عوامل امنیتی مورد نظر می بایست در چارچوب نظام بین الملل و الزامات حاکم بر آن، انجام گیرد تا جامعه امنیتی مذکور، دامنه بین المللی پیدا کند. به نظر می رسد که اتخاذ دیپلماسی فعال مبتنی بر شکل گیری نظم نوین منطقه ای با گفتمان مقاومت و امنیت بومی، راهکار برون رفت از تنش های امنیتی و امنیت سازی فراگیر منطقه ای می باشد. یکجانبه گرایی و برون سپاری امنیتی با هر متغیر و در هر چارچوبی، نمی تواند امنیت سازی کند. بررسی شرایط امنیتی منطقه غرب آسیا و تحلیل توصیفی و شناختی مؤلفه ها و عوامل تاثیرگذار و بازیگردان، مبین واگرایی شاخص ها و اهداف امنیتی در بستری واحد می باشد که رهاوردی جز تنش و مخاصمه نخواهد داشت. امنیت سازی فراگیر بومی بر مبنای اصول و قواعد بین المللی در چارچوب توافقات و معاهدات منطقه ای با راهبری و مدیریت سازمان های بین المللی، لازم و ضروریست.

واژگان کلیدی: امنیت سازی، تهدیدات منطقه ای، امنیت بومی، جامعه امنیتی

انسداد پنجره حقوق بشردوستانه در معماری تحریم ها

به مثابه جنایت علیه بشریت

محمد هادی ذاکر حسین^۱

چکیده:

^۱ محمد هادی ذاکر حسین؛ عضو هیات علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

در نظم و نظام بین المللی مبتنی بر صلح و امنیت جمعی، اتخاذ «تدابیر قهری یکجانبه» و از آن جمله تحریم ها از سوی یک دولت به عنوان ابزار و اهرم فشاری برای تغییر رفتار دولت های دیگر منع شده است. اما ثبوت مشروعیت تحریم ها فراتر از رعایت این قید است. نظام حقوق بشر که در هوای حق و عدالت برای شهروندان است در طراحی بنای تحریم ها ایجاد یک «پنجره حقوق بشردوستانه» را ضروری و لازم می شمارد تا از رهگذر آن دسترسی شهروندان جامعه هدف تحریم به آنچه برای سلامت و حیات ایشان لازم است به مخاطره نیفتد. این رویکرد کاهش آسیب نسبت به پدیده تحریم به سان روی آورد «حقوق بشردوستانه بین المللی» به مقوله جنگ است که با وضع قواعد حداقلی در پی کاهش آسیب های ناشی از مخاصمات مسلحانه نسبت به کسانی است که هدف اصلی جنگ نبوده اند. نقض این قواعد حداقلی چه در زمینه و زمانه جنگ و چه در هنگام صلح که سلاح تحریم جایگزین تفنگ و باروت می شود می تواند به آستانه جرایم بین المللی برسد. انسداد عامدانه پنجره حقوق بشردوستانه در بنای تحریم ها آنگاه که موجب رنجش شدید و یا آسیب جدی به سلامت جمعیت غیرنظامی جامعه هدف شود آنگونه که در بند «کا» ماده ۷ اساسنامه «دیوان کیفری بین المللی» تعریف شده است به عنوان یک «رفتار غیر انسانی» سازنده جرایم علیه بشریت قابل شناسایی است. البته بر قامت این رفتار آنگاه جامه جرم بین المللی پوشیده می شود که عنصر زمینه ای جرایم علیه بشریت نیز محقق باشد و تحریم های اعمال شده در راستای سیاست دولت تحریم کننده مبنی بر هدف قراردادن جمعیت غیر نظامی جامعه هدف باشد. این نوشتار بر آن است تا نشان دهد از منظر حقوق کیفری بین المللی اجرای تحریم های همه جانبه و کور نسبت به آثار غیر انسانی ای که بر دامنه آن ها می روید و یا عدم اقدام به رفع این آثار مخرب رفتاری مجرمانه و غیر انسانی است که موجبات مسوولیت کیفری فردی قابل تعقیب را فراهم می آورد. از این منظر، تحریم های آسیب رسان و رنجش آفرین ایالات متحده آمریکا علیه ایران به خصوص در حوزه دارو و درمان را به دلیل آنکه در راستای سیاست رسمی «فشار حداکثری» این کشور علیه مردم ایران است به عنوان مصداقی از تحریم به مثابه جنایت علیه بشریت می توان به مطالعه نشست.

واژگان کلیدی: جرایم علیه بشریت، خط مشی و سیاست دولتی، سازمان یافتگی، آسیب

و رنجش

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

تحریم‌ها و نقض حقوق بشر به روایت گزارشگر ویژه

نرگس رشیدی

چکیده:

تحریم از جمله اقدامات یکجانبه قهری است که به عنوان ابزار فشار بر دولت‌های ناقض صلح و امنیت بین‌المللی در فصل هفتم ماده ۴۱ منشور ملل متحد پیش‌بینی شده است که حتی در آن اجازه سلب

حقوق بنیادین از جمله دارو و غذا وجود ندارد اما برخی کشورها برای حفظ منافع خود آن را مورد سوءاستفاده قرار می‌دهند. آثار سوء این اقدامات باعث شده تا در چندین قطعنامه و بیانیه و اعلامیه ابراز نگرانی جامعه بین الملل انعکاس یابد.

از این رو شورای حقوق بشر با انتخاب آقای ادريس جزایری، که در زمینه ارتقای حقوق بشر کارنامه درخشانی داشت را در بیست و هشتمین جلسه خود به عنوان گزارشگر ویژه اقدامات یکجانبه قهری، تصمیم گرفت به اعمال نظارت و بررسی آثار نامطلوب این اقدامات در سطح بین المللی که مهم ترین مصداق آن نقض حقوق بشر است، بپردازد.

از سال ۲۰۱۵ با آغاز کار خود، آقای ادريس جزایری گزارشات متعددی پیرامون آثار منفی این اقدامات تهیه کرد که این مقاله با بررسی و تحلیل آن ها با تأکید بر نقض حقوق بشر و از زاویه دید ایشان نتایج این اقدامات یکجانبه مورد مذاقه قرار گرفت.

واژگان کلیدی: تحریم، اقدامات یکجانبه قهری، نقض حقوق بشر، ادريس جزایری

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

نقش تحریم در تحقق اهداف منشور ملل متحد

پیمان حکیم زاده خوئی^۱ محمد رضوانی^۲ لیلا محمدزاده^۳

چکیده:

^۱استادیار گروه حقوق بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، ایران، p_hakimzade@yahoo.com

^۲کارشناس ارشد حقوق بین الملل، ایران، m.rezvani237@yahoo.com

^۳کارشناس ارشد حقوق بین الملل، ایران، mohammadzadehleila@yahoo.com

تحریم های بین المللی همواره بعنوان یکی از ابزارهای موثر در تحقق اهداف منشور ملل متحد به کار گرفته شده اند. تحریمهایی که مبنای اعمال آنها ماده ۴۱ منشور و اغلب در قالب قطعنامه های صادره بر اساس فصل هفت منشور ملل متحد می باشند. به نظر می رسد هر هدفی که منشور ملل متحد به دنبال آن می باشد و خصوصاً نیل به هدف اصلی آن یعنی حفظ صلح و امنیت بین المللی خود را مرهون ماده ۴۱ منشور ملل متحد می باشد. البته ناگفته نماند امکان توسل به تحریم های بین المللی در موارد دیگر نیز دور از ذهن نیست. متأسفانه به جهت کاستی هایی که در مقررات بین المللی وجود دارد گاهی مشاهده می گردد که تحریم های اعمال شده علاوه بر دولت یا گروه هدف، دولت یا افراد دیگری را تحت تاثیر قرار داده و محدودیت هایی برای آنها ایجاد می کند. ولی به هر حال تحریم ها همواره بعنوان ابزارهای موثر، کم خطرتر و کم هزینه تر از توسل به قوای قهریه مورد توجه بوده است.

واژگان کلیدی: تحریم های بین المللی - منشور ملل متحد - صلح و امنیت بین المللی - حقوق

بشر

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

چالش‌های تحریم برای اجرای آرای داوری تجاری بین‌المللی

ریحانه ریخته گر

داوری بین‌المللی که به عنوان یکی از شیوه‌های حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات، مورد توجه منشور سازمان ملل متحد قرار گرفته، از سازوکار مقبولى جهت اجرای آرای داوری برخوردار بوده که در کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸ به آن پرداخته شده است. متأسفانه تحریم‌ها برای این حوزه نیز مشکل‌آفرین شده و ایراد نظم عمومی به بهانه‌ای تبدیل شده تا بر واهمه قضات از اجرای آرای که به نحوی با تحریم‌های یکجانبه و چندجانبه دست به گریبانند، دامن بزند. تأثیرپذیری این مرحله از نقض حقوق دفاعی در نتیجه تحریم‌ها گرفته تا تعیین خسارت را شامل می‌شود. از شواهد این امر، حکم اخیر دیوان عالی انگلستان در سال ۲۰۱۹ درخصوص خسارت تأخیر تأدیه مربوط به پرونده وزارت دفاع ایران است که هدف تحریم‌های اتحادیه اروپا قرار گرفته است.

نوشتار حاضر با تمرکز بر دامنه استثنای نظم عمومی از رهگذر رویه قضایی برخی نظام‌های حقوقی، درصدد است به تبیین چالش‌های برآمده از تحریم در حوزه اجرای آرای داوری تجاری بین‌المللی بپردازد. نظر به این که نگرانی‌های این چنینی بر تمایل شرکای تجاری و سرمایه‌گذاران خارجی برای تجارت با ایران مؤثر است، طرح بحث اخیر بخصوص برای ایران از کمال اهمیت برخوردار است.

واژگان کلیدی: اجرای رأی داوری، استثنای نظم عمومی، تحریم، رویه قضایی، کنوانسیون نیویورک

استقرار صلح، اعمال تحریم: واکاوی فصل نخست منشور سازمان ملل متحد

سحر سفلائی^۱، زهرا محسن‌یگی^۲

۲۳

چکیده:

طبق فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد، شورای امنیت به عنوان رکن اجرایی سازمان جهت اعاده و برقراری صلح و امنیت بین‌المللی، قادر به اعمال تحریم و سیاست‌های قهرآمیز علیه دولت یا دولت‌های خاطی است؛ که یکی از مهمترین جهات اعمال محدودیت، تحریم‌های اقتصادی می‌باشد. در حالیکه اعمال تحریم باید به گونه‌ای باشد که اجرا حقوق بشر را تحت الشعاع قرار ندهد، تحریم‌های شورای امنیت و به تبع آن، تحریم‌های نامشروع و یک‌جانبه کشورهای چون آمریکا نه تنها منجر به برقراری صلح و امنیت نشده، بلکه فرجامی جز دخالت در امور حاکمیتی، نقض حق تعیین سرنوشت و حقوق بنیادین بشر نداشته‌است. بنابراین به بهانه‌ی تحریم، استقرار صلح متضمن نادیده انگاشتن حقوق بنیادین شهروندان و تضعیف حاکمیت دولت تحت تحریم می‌باشد؛ به دیگر عبارت، با وجود تحریم، بند نخست ماده ۱ منشور سازمان ملل، از سایر ضوابط آمره منشور در این ماده همچون عدم توسل به زور و روابط دوستانه با اعضا ملل متحد پیشی می‌گیرد، و در نتیجه این ضوابط به ظاهر هیچ قدرت اجرایی و الزامی ندارند.

تلاش پژوهش حاضر، ضمن بررسی ماهیت مواد منشور سازمان ملل با توجه به تحریم‌ها توسط شورای امنیت و تحریم‌های یک‌جانبه دولت‌ها، بر ارائه بازتعریف مفاهیمی چون صلح و امنیت بین‌المللی می‌باشد.

واژگان کلیدی: ماهیت منشور سازمان ملل، تحریم، شورای امنیت، مفهوم صلح.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشگاه شیراز

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشگاه شیراز

تحریم های سازمان ملل و نهادهای مالی بین المللی

سوده شاملو^۱

شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل متحد گاهی اوقات در اجرای تحریم ها علاوه بر دولتها سایر بازیگران بین المللی علی الخصوص نهادهای مالی بین المللی مانند بانک جهانی و صندوق بین المللی پول را مورد خطاب قرار می دهد و از آنها می خواهد که از دادن وام جدید به کشورهایی که مشمول تحریمها قرار گرفته اند اجتناب کنند، برای مثال در سال ۷۰۰۲ شورای امنیت در طی قطعنامه ۷۲۷۲ از همه کشورها و نهادهای بین المللی درخواست کرد که تعهدات جدیدی درخصوص اعطای وام و کمک مالی با جمهوری اسلامی ایران به جزء در راستای اهداف بشردوستانه و توسعه ای نپذیرند. علاوه بر ایران درخصوص عراق و کره شمال توسط شورای امنیت و برای کشورهای پرتغال و آفریقای جنوبی توسط مجمع عمومی برای نهادهای مالی بین المللی چنین تعهدی مقرر شده است. موضوع تحریمهای شورای امنیت بر فعالیت نهادهای مالی بین المللی موضوع جدیدی نیست و برای اولین بار در دهه شصت میلادی در دوران استعمارزدایی مطرح شد، بررسی اقدامات صورت گرفته از آن زمان تا کنون و مذاقه در تعاملات بین نهادها و سازمان ملل در اجرای تحریمها از اهمیت برخوردار است، از سوی دیگر هدف از این پژوهش تبیین این موضوع است که آیا نهادهای مالی بین المللی در اجرای تحریمهای شورای امنیت از الزام حقوقی برخوردار هستند، و در صورتی که اجرای آن با اهداف و وظایف این نهادها تعارض داشته باشد می توانند از اجرای آن خودداری کنند؟ بدین منظور ارتباط بین این نهادها و سازمان ملل و ارگان هایش مورد بررسی قرار می گیرد.

^۱. استادیار دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

آثار تحریم از منظر حقوق بشر و حقوق بشردوستانه

مریم شاهی زارع^۱

۲۵

چکیده:

سازمان ملل متحد همیشه در کنار افراد آسیب پذیر و ضعیف بوده و دائما در تلاش برای تسکین آلام آنان می باشد، اما در برخی موارد متهم به ایجاد رنج برای آنها بوده است. استفاده از تحریم های جمعی علیه یک کشور خاص توسط این سازمان بدلیل ارتکاب فعل متخلفانه بین المللی، طبق فصل هفت منشور ملل متحد مورد توجه قرار گرفته است. اما، متأسفانه در دوره معاصر علاوه بر تحریم های شورای امنیت، بطور فزاینده ای اعمال تحریم های یکجانبه توسط برخی از کشورها علیه کشور ثالث به منظور تغییر رفتار سیاسی آن صورت می گیرد. چنین اقداماتی نه تنها غیر موجه است بلکه غیر مجاز هم می باشد. آسیب ناشی از چنین اقداماتی اغلب برای توسعه اقتصادی کشور و رفاه اجتماعی و سیاسی مردم آن سرزمین فاجعه بار است. آثار تحریم های وضع شده علیه اغلب کشورهای مورد تحریم نشان می دهد که اقدامات مذکور ناقض بسیاری از مقررات حقوق بشر و حقوق بشردوستانه بوده است. هدف این مقاله بررسی آثار این تحریم ها از نظر حقوق بشر و حقوق بشردوستانه می باشد.

واژگان کلیدی: تحریم، حقوق بشر، حقوق بشردوستانه

^۱. دانشجوی دکتری حقوق بین الملل از دانشگاه آزاد واحد تهران شمال

The effects of sanctions From the perspective of human rights and humanitarian law

The United Nations has always been on the side of the vulnerable and the weak, and has always sought to relieve suffering, But in some cases it is accused of causing them suffering. The organization's use of collective sanctions against a particular country for committing an internationally wrongful act, have been addressed under Chapter VII of the Charter of the United Nations. However, unfortunately in the contemporary era, in addition to the Security Council sanctions, unilateral sanctions are increasingly being applied by some countries against third parties to change its political behavior. Such application is not only unjustifiable but also impermissible. The damage caused by such actions is often catastrophic for the economic development of the country and the social and political wellbeing of its people. The effects of the sanctions imposed on most of the sanctioned countries show that the actions violated many human rights and humanitarian law . The purpose of this article is to examine the effects of these sanctions on human rights and humanitarian law.

Keywords: Sanctions, Human Rights, Humanitarian Law

حقوق بین الملل و مشروعیت تحریم های یکجانبه

محمد شفیعی

۲۷

چکیده:

تحریم به اقدامی تنبیه گونه علیه یک کشور اطلاق می گردد تا الگوی رفتاری خود را تغییر دهد. تحریم های شورای امنیت با داشتن شرایط مربوط صرفاً تنها تحریم های مجاز در منشور به حساب می آید. التزام شورای امنیت به اصول حقوق بین الملل عام در زمینه اعمال تحریم های اقتصادی مستلزم رعایت سه اصل مهم می شود که عبارتند باشد از: اصل انسانی بودن، اصل ضرورت و اصل تناسب. در حقوق بین الملل، هدف از تحریم، الزام دولت متخلف به رعایت تعهدات بین المللی است. تحریم به عنوان ابزاری برای تشویق دولت ها به انجام تعهدات سازمانی خود در سازمان های بین المللی مهمی نظیر سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا، صندوق بین المللی پول و سازمان تجارت جهانی پیش بینی شده است. باید توجه داشت که تحریم های یکجانبه نه قانونی هستند و نه مشروعیت دارند. قانونی بودن یک اقدام یا سیاست، با ارجاع آن به متون و رویه های حقوقی ارزیابی می شود، در حالی که مشروعیت سیال و متغیر می باشد و تاحدودی به تصورات و نتایج بستگی دارد. اعمال هرگونه تحریم اقتصادی که منجر به ترویج و ترغیب احترام به حقوق بشر نشود، مغایر منشور ملل متحد محسوب می شود. طبق ماده ۵۰ طرح مواد راجع به مسئولیت دولت، هرگونه رفتار متقابلی که تخطی از حقوق اساسی بشر باشد، در شمار اقدامات متقابل ممنوعه قرار می گیرد. محدودیت دوم این است که شورای امنیت نباید در برنامه های تحریم اقتصادی، قواعد حقوق بشر را به نحوی که موجب تهدید علیه صلح و امنیت بین المللی گردد، نادیده گیرد.

واژگان کلیدی: حقوق بین الملل، مشروعیت تحریم های یکجانبه، شورای امنیت

شرایط وجودی تحریمهای یکجانبه در جامعه بینالمللی

فریاد شکاری^۱

نظام حقوق بین الملل به دلیل خصوصیات خاص خود از لحاظ ساختاری از درجه تمرکز کمتری نسبت به نظام حقوق داخلی برخوردار می باشد، همین موضوع، این امکان را فراهم نموده است که دولت ها از آزادی عمل قابل ملاحظه ای برای انطباق یا عدم انطباق رفتار خود با هنجارهای حقوق بین الملل بهره مند شوند. تحریم های یکجانبه به عنوان یک پدیده حقوقی در چنین شرایطی از سوی دولتها و سازمان های بین المللی به مانند یک ابزار مورد استفاده قرار میگیرند تا بتوانند اهداف بین المللی، منافع و ترجیحات مورد نظر خود را محقق و پیگیری نمایند. در این مقاله سعی خواهد شد که ابتدا ادعاهای مرتبط با مشروعیت یا عدم مشروعیت تحریم های یکجانبه مورد بررسی قرار گیرد، همچنین، جایگاه و اهمیت هنجارهای حقوق بشر و بشردوستانه در تحدید دامنه تحریم های یکجانبه به ویژه در قضیه تحریم های یکجانبه ایالات متحده علیه جمهوری اسلامی ایران مورد توجه قرار خواهد گرفت، سپس خصوصیات خاص نظام حقوق بین الملل و شرایط جامعه بین المللی را مورد ملاحظه قرار خواهیم داد تا شرایط وجودی تحریم های یکجانبه به وضوح مشخص گردد.

واژگان کلیدی: تحریم های یکجانبه، یکجانبه گرایی، جامعه بین المللی، هنجارهای حقوق بین الملل، پویایی قدرت

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بینالملل، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
Folksy.man1989@gmail.com

ارزیابی تاثیر سیاست های خارجی دونالد ترامپ بر نقش سایر کشورها در تامین صلح و امنیت بین المللی

بنیامین صادقی^۱

۲۹

چکیده:

دونالد ترامپ در دوران ریاست جمهوری خود در اعمال سیاست خارجی خود، رویکردهای نسبتاً متفاوتی را در مقایسه با دولت باراک اوباما اتخاذ کرده است و در راستای این سیاست در طول ۳ سال از ریاست جمهوری خود از ۱۱ پیمان و نهاد بین المللی نظیر نفتا، برجام، معاهده پاریس و شورای حقوق بشر و غیره خروج یک جانبه نموده است.

نوشتار حاضر در پی آن است که تاثیر این رویکرد و اقدامات را بر صلح و امنیت بین المللی بررسی نماید. از آنجا که پایه های اصلی صلح و امنیت بین المللی بر همکاری های بین المللی و نیز گاه چند جانبه گرایی استوار است، فرضیه اولیه نوشتار حاضر بر این اصل استوار می شود که ممکن است برخی اقدامات یکجانبه امریکا تهدیدی جدی علیه چندجانبه گرایی به شمار رود. ولی نکته ای که در این نوشتار بدان توجه شده این است که کشورهای در حال توسعه می توانند با استفاده از ظرفیت های احتمالی این رویکرد در بلند مدت و میان مدت به رشد چندجانبه گرایی و افزایش همکاری های متقابل در تامین صلح و امنیت بیفزایند و در واقع کشورها می توانند با کمک و اصل همیاری به یکدیگر بر رشد چندگونگی ها و همکاری های مورد نیاز در سطح جامعه بین المللی بیفزایند. روش تحقیق مورد استفاده در این مقاله کیفی بوده و شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات تبیینی و توصیفی است.

واژگان کلیدی: ایالات متحده، یک جانبه گرایی، چند جانبه گرایی، صلح، امنیت بین المللی، کشورهای در حال توسعه

^۱ کارشناسی ارشد روابط بین الملل

تحریم های یکجانبه و اثرات منفی آن بر بهره مندی از حقوق بشر

جواد صفدری

چکیده:

تحریم های اقتصادی پس از جنگ جهانی دوم به یک ویژگی شایع در نظام بین الملل تبدیل شده است.

گرچه حقوق بین الملل تنها تحریم های دسته جمعی یا چند جانبه که براساس فصل هفتم منشور ملل متحد اعمال میشوند را به رسمیت می شناسد، اما در این میان تحریم های اقتصادی یکجانبه نیز در دهه اخیر از سوی برخی کشورها از جمله ایالات متحده امریکا به عنوان یک ابزار نامناسب سیاسی شایع شده است. تحریم های یکجانبه معمولاً بهانه ای برای اقدام تلافی جویانه یا مقابله به مثل در وضعیت های خاص و با هدف تغییر رفتار دولتها اعمال میشوند. فارغ از کارآمدی یا ناکارآمدی این گونه تحریم ها، اثرات منفی آن بر جمعیت عادی و نقض های ناشی از تعهدات حقوق بشری دولتها موضوعی است که می تواند اهداف این نوع تحریم را تحت تاثیر قرار دهد. این مقاله در گام اول مشروعیت یکجانبه گرایی در اعمال تحریم های اقتصادی و تقابل آن با الزامات ناشی از تعهدات حقوق بشری دولتها را بررسی و سپس اثرات و پیامدهای منفی آن را بر افراد عادی و حاکمیت تحلیل نماید.

واژگان کلیدی: تحریم های اقتصادی، یکجانبه گرایی، حقوق بشر، اقدامات متقابل

تحریم یکجانبه به مثابه رافع مسئولیت بین‌المللی دولت:

مطالعه موردی تحریم ایران

سید یاسر ضیایی^۱، مهناز رشیدی^۲

چکیده:

این اصلی مسلم است که هر عمل متخلفانه بین‌المللی منتسب به دولت‌ها، مسئولیت بین‌المللی آنها را در پی دارد. اعمال تحریم‌های یکجانبه و فراقطعنامه‌ای نیز از جمله اقداماتی هستند که مشروعیت حقوقی آنها محل تردید است و منجر به نقض برخی تعهدات بین‌المللی کشورهای واضع در قبال کشور هدف می‌شوند. نظر بر اینکه در سال‌های متمادی کشور ایران آماج تحریم‌های متعدد یکجانبه بوده است که برخی از آنها از ویژگی فراسرزمینی برخوردارند، سؤال اصلی در این پژوهش آن است که آیا دولت‌های تحریم‌کننده می‌توانند برای رهایی از مسئولیت بین‌المللی خود در قبال نقض تعهداتشان در برابر کشور ایران، به تحریم به عنوان یکی از علل رافع مسئولیت بین‌المللی استناد نمایند؟ به منظور پاسخ به این سؤال، بر مبنای روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از داده‌های کتابخانه‌ای، این نتیجه حاصل گردید که استناد به هر یک از علل رافع مسئولیت بین‌المللی از قبیل اقدام متقابل، فورس‌ماژور، ضرورت و اضطرار نیازمند شرایط خاصی است که در مورد وضعیت تحریم ایران به دلیل عدم حصول این شرایط، نمی‌تواند رافع وصف متخلفانه بودن نقض تعهدات بین‌المللی دولت‌های واضع و یا سایر دولت‌های اجرا کننده قوانین تحریمی باشد.

واژگان کلیدی: تحریم یکجانبه، مسئولیت بین‌المللی، علل رافع مسئولیت بین‌المللی، حقوق بین‌الملل.

۱. دانشیار گروه حقوق بین‌الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه قم. (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه قم

گردش سرمایه در حقوق بین الملل:

ارزیابی تحریم سرمایه گذاری خارجی ایران

سید یاسر ضیایی^۱/محمدرضا ملت^۲

چکیده:

جریان آزاد سرمایه در راستای آزادسازی تجارت جهانی مورد توجه اقتصاددانان بوده است. صندوق بین المللی پول، سازمان تجارت جهانی، اتحادیه اروپا، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، گروه بیست، موافقت نامه های تجارت آزاد و معاهدات دوجانبه سرمایه گذاری خارجی بر این اصل تاکید داشته اند. استثنائاتی نیز بر جریان آزاد سرمایه وارد شده است که باید مضیق و محدود اعمال شود. این محدودیت ها شامل فقدان زیرساخت های اقتصادی، فقدان تراز پرداخت ها، وجود مشکلات مالی خارجی، مغایر بودن با نظم و منافع عمومی جامعه و بحران های اقتصادی و مالی است.

ورود و خروج سرمایه یا ارز به دولت ها به نحو ارادی و غیرارادی صورت می پذیرد. در این میان تحدید ارادی ورود سرمایه و تحدید ارادی خروج خاص سرمایه می تواند مغایر با برخی تعهدات حقوق بین الملل باشد. تحدید ارادی خروج سرمایه به یک کشور خاص همان تحریم سرمایه گذاری دولت است که مغایر با برخی تعهدات بین المللی است. تحریم سرمایه گذاری خارجی ایران با هیچ یک از استثنائات مذکور در اسناد بین المللی مطابقت ندارد و نیز مغایر با تعهدات ناشی از معاهدات دوجانبه سرمایه گذاری خارجی، موافقت نامه مودت و برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) است.

واژگان کلیدی: تحریم، سرمایه گذاری خارجی، گردش آزاد سرمایه، جریان آزاد سرمایه، جمهوری اسلامی ایران.

Capital Flow in International Law:

^۱ دانشیار، گروه حقوق بین الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران
^۲ دانشجوی دکترای حقوق بین الملل، گروه حقوق بین الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران.

Assessment of Iran's Foreign Investment Sanctions

Abstract

Free flow of capital as a result of global trade liberalization has been a subject of the economists' attention. International Monetary Fund, World Trade Organization, European Union, Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), Group 20 (G20), free trade agreements, and bilateral foreign investment treaties emphasize on this principle. There are also exceptions to the free flow of capital, which shall be restrictively and conservatively applied. Such limitations include lack of the economic infrastructures, lack of payment balances, external economic problems, incompliance with public interest and social order, and economic and financial crises.

Capital or foreign currencies are entered to or withdrawn from the states intentionally or unintentionally. Intentional restraints against inflow and outflow of capital might be contrary to some of the international obligations. Sanctions against Iran's foreign investments do not comply with any of the exceptions indicated in the international instruments, and is contrary to the obligations subject to the bilateral investment treaties, Treaty of Amity, and The Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA).

Keywords: Sanctions, foreign investment, capita flow, the Islamic Republic of Iran.

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

ساز و کار حقوقی ایالات متحده آمریکا در برخورد با تروریسم؛ با تأکید بر تحریم های یکجانبه علیه جمهوری اسلامی ایران

غلامعلی عبدالله زاده^۱

چکیده:

در حقوق بین الملل صلاحیتی برای کشورها به منظور تشخیص تروریستی بودن یک گروه که صلح و امنیت بین المللی را به مخاطره می اندازد پیش بینی نشده است. ایالات متحده آمریکا برای مشخص کردن نهادها و افراد مرتبط با تروریسم به ارائه دو فهرست پرداخته است. اینکه یک کشور چگونه به استناد قوانین داخلی اش نسبت به تحریم بین المللی کشور دیگر و الزام کشورهای ثالث به تبعیت از این اقدام یکجانبه، اقدام نموده در حقوق بین الملل قابلیت بررسی داشته و لذا نگارنده با روشی کتابخانه ای-اسنادی با این دغدغه که جمهوری اسلامی ایران در دهه های گذشته به کرات مورد تحریم های یکجانبه آمریکا قرار گرفته و با هدف دست یابی به تبیین ابعاد حقوقی یکجانبه گری آمریکا، با واکاوی در موضوع این پژوهش توصیفی - تحلیلی، سعی نموده به ساز و کار قرار گرفتن اسامی گروهها در لیست گروه های تروریستی آمریکا پرداخته و به سوالی در خصوص چگونگی تطبیق معیارهای قانونی داخلی آمریکا با حقوق بین الملل، برای تعیین یک سازمان تروریستی و تسری به کشورهای ثالث پاسخ دهد. فرضیه متصوره برای این پرسش متن ماده ۱ و ماده ۴۱ منشور ملل متحد می باشد. در این پژوهش این مهم به عنوان یافته ارائه شده که یکجانبه گری در تحریم های بین المللی، منجر به دو دستگی در تعیین مصادیق تروریسم در جامعه ی بین المللی، بر اساس منافع ملی کشورها شده است.

واژگان کلیدی: تروریسم - حقوق بین الملل - تحریم - ایالات متحده امریکا - یکجانبه گرایی.

^۱ کارشناس ارشد حقوق بین الملل

حقوق بین الملل و مشروعیت تحریم‌های یکجانبه

محمد عزیزنژاد

چکیده:

بر اساس فصل هفتم منشور ملل متحد، شورای امنیت سازمان ملل متحد این اختیار را دارد تا به منظور اجرای تصمیمات خود جهت حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی، تحریم‌هایی را علیه کشورها اعمال نماید. از سوی دیگر، برخی کشورها یا گروهی از کشورها نیز به دلایل مختلف، از ابزار تحریم به طور یکجانبه برای پیشبرد اهداف خود استفاده می‌کنند. هر چند تحریم‌های شورای امنیت به عنوان تحریم‌های یکجانبه تلقی نمی‌شوند، اما طبق منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل تابع محدودیت می‌باشند. از این منظر، تحریم‌های یکجانبه به عنوان ابزاری در راستای مقاصد سیاست خارجی محسوب می‌شوند. آنچه که محرز است، این است که وضع تحریم طبق منشور ملل متحد صرفاً بر عهده شورای امنیت است که خود تابع رعایت قواعد حقوق بشر و حقوق بین‌الملل می‌باشد و کشورها از اتخاذ اقدامات قهری یکجانبه علیه یکدیگر خارج از چارچوب منشور منع شده‌اند. برابر پیش‌نویس مفاد دولت‌ها، اقدامات کشورها علیه یکدیگر خارج از منشور ملل متحد از تحریم تفکیک شده و عنوان «اقدام متقابل» به خود گرفته است. مسلم است وضع تحریم‌ها در هر صورت، بر بهره‌مندی افراد از حقوق بشر اساسی خود تأثیر جدی خواهند گذاشت.

واژگان کلیدی: تحریم یکجانبه، حقوق بین‌الملل، مشروعیت، شورای امنیت، ملل متحد، حقوق

بشر

بررسی عملکرد دولت‌ها در چالش مقابله با آثار سوء تحریم‌های یکجانبه، با تأکید بر

ارزش‌های بنیادین حقوق بشر

در حقوق بین‌الملل تحریم به عنوان ابزاری برای مقابله با کشورهای ناقض صلح بین‌الملل، در فصل هفتم منشور ملل متحد پذیرفته شده است. این ابزار زمانی مشروعیت دارد که از جانب شورای امنیت اتخاذ شده باشد بنابراین، دولت‌ها مجاز به اعمال تحریم‌های یکجانبه علیه یکدیگر نمی‌باشند بلکه اقدامات یکجانبه کشورها، تحت عنوان "اقدام متقابل" شکل می‌گیرد. با این وجود وجه اشتراک تحریم و اقدام متقابل عدم امکان تعرض به حقوق بنیادین بشر است که در ماده ۵۰ پیش‌نویس طرح مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها (مصوب ۲۰۰۱) بر آن تأکید شده است. علی‌رغم ماهیت حیاتی حقوق بنیادین بشر - به نحوی که (در مقایسه با حفظ صلح و امنیت بین‌المللی) به مبنای اصلی ضرورت رعایت هنجارهای بین‌المللی تبدیل شده است - امروزه اقدامات یکجانبه برخی کشورها علیه دیگر بازیگران عرصه بین‌المللی، به صورت مستقیم یا ضمنی موجبات نقض و تعرض به ساحت حقوق بنیادین را فراهم کرده است. بر همین اساس، در این پژوهش برآنیم تا با بررسی الزامات و تعهدات دولت‌ها در ارتباط با حقوق بنیادین بشری، عملکرد بازیگران عرصه بین‌المللی - اعم از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی را در ارتباط با نقض و تعرض حقوق بنیادین بشری مورد بررسی قرار دهیم.

واژگان کلیدی: تحریم - اقدامات متقابل - ارزش‌های بنیادین بشری - تعهدات بین‌المللی

تحریم‌های چند جانبه بین‌المللی - سازمان ملل متحد و تحریم

زهرا فروتن^۲

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل

چکیده:

از قرن نوزدهم، با توجه به پیشرفت بشریت در عرصه های علمی و تکنولوژی، نیاز جوامع به یکدیگر به نحوی افزایش یافته که کشوری نمی تواند خود را بی نیاز از سایر کشورها بداند. تحریم عملی است که به وسیله یک یا تعدادی بازیگر بین المللی (مجرى تحریم)، علیه یک یا تعدادی کشور (هدف تحریم - کشور خاطی)، به منظور مجازات این کشورها، با هدف محروم کردن آنها از انجام بعضی مبادلات و یا وادار کردن آنها به پذیرش اعمالی مشخص (از دید مجریان تحریم)، اعمال می شود. یکی از راه های تحت فشار قرار دادن کشورهای خاطی در زمینه بین المللی استفاده از تحریم تحت عنوان اقدام متقابل و نوعی عمل از سوی سازمان ملل متحد و (دیگر مجریان تحریم) است. شایان به ذکر است که اگر تحریم متناسب با شرایط داخلی و منطقه ای کشور ناقض حقوق بشر باشد به عنوان ضمانت اجرایی مناسب در عرصه بین المللی مورد تایید واقع میشود. در مقایسه دو نوع تحریم (یک جانبه: اجرای تحریم توسط یک کشور و چند جانبه: دخالت چند کشور در اجرای تحریم) با هم متوجه میشویم که تحریم چند جانبه بار مالی - اقتصادی و تجاری شدیدتری را به کشور هدف برای تغییر سیاست مورد اعتراض وارد می سازد.

واژگان کلیدی: تحریم، سازمان ملل متحد، تحریم های چند جانبه، ضمانت اجرا، جوامع بشری، کشور خاطی.

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

تحریم‌های اقتصادی مانعی اساسی فراوی حق بر توسعه

مهدی فیروزی^۱/مهدیه فیروزی^۲

چکیده:

تحقق حق بر توسعه، مستلزم احترام کامل به اصول قوانین بین‌المللی مربوط به روابط دوستانه و همکاری میان کلیه دولت‌ها بر اساس منشور ملل متحد است. بر همین اساس، بند ۳ ماده ۳ اعلامیه حق بر توسعه با رد ایجاد هر گونه مانع در راه تعامل و همکاری بین‌المللی، مقرر می‌دارد: «کشورها وظیفه دارند تا در تعامل با یکدیگر، تحقق توسعه و برچیدن موانع بر سر راه توسعه را تضمین کنند. دولت‌ها باید در راستای بهره‌مندی از حقوق و انجام وظایف خود به گونه‌ای عمل کنند که یک نظم نوین اقتصادی را در سطح بین‌المللی بر پایه اصل تساوی حاکمیت، رابطه متقابل، منافع مشترک و همکاری میان کلیه دولت‌ها ارتقا بخشیده و در ضمن، نظارت بر حقوق بشر و تحقق این حقوق را تشویق کنند». بنابراین، حق بر توسعه نه تنها با تحریم اقتصادی سازگاری ندارد، بلکه تحقق آن مستلزم اعطای امکانات و تسهیلات به کشورهای در حال توسعه نیز می‌باشد. از این رو، دولت‌ها در روابط بین‌المللی خود، به ویژه در روابط اقتصادی، باید از توسل به هر اقدامی که با اصول همکاری‌های بین‌المللی و توسعه و پیشرفت کشورها مغایرت داشته باشد، خودداری نمایند. تحلیل و بررسی این مسئله، موضوع مباحث این مقاله خواهد بود.

واژگان کلیدی: تحریم اقتصادی، توسعه، حق بر توسعه، همکاری بین‌المللی، حقوق بشر.

^۱. دانش‌آموخته دکتری حقوق بین‌الملل و عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

^۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق عمومی دانشگاه تهران

آثار فراسرزمینی تحریم های یکجانبه ایالات متحده در چارچوب مبارزه با قاچاق انسان

سید محمد هادی قادری^۱

۳۹

چکیده:

قاچاق انسان که به درستی از آن با عنوان برده داری نوین نیز یاد می شود به عنوان یکی از انواع جرائم سازمان یافته فراملی با سرعت فزاینده ای در حال رشد می باشد. تعدد مادی جرائم ارتكابی، ارتباط چندین کشور در جریان ارتكاب جرم، تعداد قابل توجه قربانیان این جرم، بهره کشی از انسان ها با زور، اجبار، تهدید و فریب و نقض حقوق بنیادین بشر همانند سلب آزادی، سوء استفاده جنسی از قربانیان قاچاق و یا بکارگیری آن ها در اردوگاه های کار اجباری، فروش اعضا بدن و غیره همه از عواملی هستند که بر میزان پیچیدگی این جرم می افزاید.

در دسامبر سال ۱۹۸۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد کمیته ویژه بین الدولی را با هدف ایجاد یک رژیم حقوقی جهت مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی تاسیس نمود. حاصل کار این کمیته کنوانسیون مبارزه با جرائم فراملی به همراه سه پروتکل الحاقی تحت موضوعات قاچاق مهاجرین، قاچاق انسان به ویژه زنان و کودکان و قاچاق اسلحه بود. در ۱۵ نوامبر سال ۲۰۰۰ کنوانسیون مبارزه با جرائم فراملی به همراه دو پروتکل آن در خصوص قاچاق انسان و مهاجرین به تصویب مجمع عمومی رسید و در دسامبر همان سال در کنفرانس عالی رتبه سیاسی در شهر پالرمو ایتالیا جهت امضاء دولت ها مفتوح گردید. پروتکل پیشگیری، منع و مجازات قاچاق انسان به ویژه زنان و کودکان، مکمل کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی"، با توجه به این موضوع که علیرغم وجود اسناد مختلف بین المللی حاوی ضوابط و تدابیر عملی برای مقابله با بهره برداری از افراد به ویژه زنان و کودکان، سند بین المللی برای پرداختن به تمامی ابعاد قاچاق انسان وجود ندارد و با اظهار نگرانی از این امر که فقدان چنین سندی باعث می شود افرادی که در برابر این نوع قاچاق آسیب پذیر هستند مورد حمایت قرار نگیرند تصویب و در تاریخ ۲۵ دسامبر ۲۰۰۳ لازم الاجرا گردید.

تنها چند هفته پیش از تصویب پروتکل قاچاق انسان توسط مجمع عمومی ایالات متحده قانون

^۱ دانشجوی دکتری حقوق بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی.

حفاظت از قربانیان قاچاق را تصویب نمود. این قانون یکی از جامع ترین قوانین داخلی در حوزه مقابله با قاچاق انسان می باشد. نکته مهم در مورد این قانون این است که به مرزهای داخلی ایالات متحده محدود نشده و سیاست های ضد قاچاق را به فرای مرزها تسری می دهد. از جمله اقدامات پیش بینی شده در این راستا تاسیس رژیم تحریم های یکجانبه اقتصادی علیه کشورهایی است که حداقل استاندارد های مقابله با قاچاق انسان در ایالات متحده را رعایت نمی کنند. این اقدام یکجانبه ایالات متحده در حوزه مبارزه با قاچاق انسان انتقادات زیادی را در محافل حقوقی بین المللی به همراه داشته است. مهمترین این انتقادات عدم تطبیق این قانون با مهمترین سند بین المللی در این حوزه یعنی پروتکل قاچاق انسان است. در واقع ساز و کار تحریمی پیش بینی شده در این قانون یکی از مهمترین چارچوب های پیش بینی شده در پروتکل های پالرمو یعنی چارچوب همکاری های بین المللی را تضعیف می کند. ایالات متحده با اتکا به ابزار تحریم سعی بر آن دارد تا هنجارهای قانون داخلی خود را به سایر کشورها تحمیل نماید. هنجارهایی که گزینشی از قواعد بین المللی در این حوزه است. این یکجانبه گرایی ضمن تضعیف سازو کار حقوقی بین المللی موجود در عمل نیز نتوانسته است به حل معضل قاچاق انسان در ایالات متحده کمک نماید.

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

حقوق بشری شدن سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در عصر جدید روابط بین الملل؛ مقابله با تحریم های آمریکا علیه نظام سلامت ایران

حسین قاضی زاده^۱

۴۱

چکیده:

تحولات نظام بین الملل حقوق بشر در عصر جدید روابط بین الملل، صرفاً بر روی کاغذ و اسناد بین المللی اعم از قطعنامه ها و بیانیه ها و توصیه نامه ها محدود نمانده است و چندان که توانسته افکار عمومی را با خود همراه نماید، تاثیر قابل توجه و نمایانی هم بر سیاست خارجی کشورها و روابط بین المللی آنها گذاشته است. خاستگاه این تغییر را می توان در توسعه ادبیات حقوق بشری و کثرت نهادها و ساختارهای الزام آور حقوق بشری در عرصه های ملی و بین المللی دانست که به جهانی شدن حقوق بشر و لزوم رعایت الزامات آن انجامیده است. جمهوری اسلامی ایران به عنوان نظامی مبتنی بر رعایت قواعد حیات دینی با نگرش اسلامی-شیعی، بعد از وقوع انقلاب اسلامی و مشاهده هجمه های فراوان از منظر نگاه های حقوق بشری به ایدئولوژی و عملکرد خود، و سپری کردن دوره ای از انکار واقعیت در این نگرش ها، اکنون در دوره استفاده از ساحت حقوق بشر به معنی اعم و نسلهای سه گانه آن برای ارزیابی و نقد نظام های ملی سایر کشورها و نظام بین الملل قرار گرفته است. حضور در اجلاس های تدوین اسناد جدید بین المللی و شرکت در جلساتی که برای گزارش دهی کشورها در این عرصه برگزار می شود و تلاش برای نقد علمی رفتارهای خلاف حقوق بشری نظام های تمامیت خواه منطقه ای و خارج از منطقه خاورمیانه، توانسته است دوره جدیدی از تعاملات حقوق بشری را برای نظام ایران رقم بزند.

سؤال تحقیق

¹ دانش آموخته کارشناسی ارشد حقوق بشر از دانشگاه تهران

دستاوردها و چالشهای حقوق بشری سیاست خارجی ایران در دوره جدید تحولات بین المللی در مواجهه با تحریم ها علیه نظام سلامت ایران چه بوده است؟

فرضیه تحقیق

در عرصه دستاوردها، نظام سیاست خارجی ایرانی توانسته است با رویکرد تعاملی با نهادها و ساختارهای پذیرفته شده حقوق بشری به اصلاح چهره ایران از این منظر در عرصه بین الملل کمک شایان توجهی نماید و در خصوص چالشها با وجود نقد برخی رفتارهای خلاف حقوق بشر در نظام های تمامیت خواه توسط ایران، این عملکردها در گروه کشورهای موسوم به دوست و همپیمان، مورد تغافل و تجاهل سیاست خارجی ایران قرار گرفته است.

یافته های تحقیق

یافته های این تحقیق نشان می دهد، این نحوه عملکرد سیاست خارجی ایران اگرچه در کوتاه مدت و میان مدت می تواند از بار سنگین فشارهای مشکلات نظام سلامت بر ایران بکاهد، اما به لحاظ عدم ابتناء بر منافع ملی بلند مدت، نوعی برخورد گزینشی را به ارمغان آورده است.

روش تحقیق

روش این تحقیق با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و بررسی اخبار سیاست خارجی ایران و مبتنی بر داده های واقعی صورت پذیرفته است.

سازماندهی تحقیق

این مقاله می‌کوشد در یک مقدمه و دو گفتار به ترتیب به بیان جایگاه حقوق بشر در سیاست خارجی ایران و مقابله یا تحریم‌های آمریکا علیه نظام سلامت ایران آن با ارائه نمونه‌های عینی پردازد و در پایان نتیجه مطلوب خود را بیان نماید.

۴۳

کلیدواژه تحقیق

سیاست خارجی-نظام بین‌الملل-حقوق بشر-جمهوری اسلامی ایران-نظام سلامت

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

روش‌های مقابله با یکجانبه‌گرایی در معاهدات بین‌المللی

ونوس قره‌باغی

یکجانبه گرایی در معاهدات بین المللی یکی از عوامل فسخ یکجانبه معاهدات بین المللی است که سیستم حقوقی جامعه بین المللی را دچار تزلزل و بی اعتمادی می کند. پس از جنگ سرد هانتینگتن نظریه مبتنی بر هژمونی امریکا مطرح کرد که این نظریه یکجانبه گرایی امریکا را در جامعه بین الملل تشریح و توجیه می کرد. بر طبق این نظریه کشور امریکا از جمله کشورهایی است که با یکجانبه گراییمعاهدات بین المللی را فسخ کرده است. اما می توان تمهیداتی را با توجه به سیستم حقوقی کشور های طرف معاهده در معاهدات بین المللی پیش بینی کرد تا مانع فسخ یکجانبه معاهده از سوی متعاهدین گردد. سیستم حقوقی در مورد تعهد به معاهدات بینالمللی به مونیسم و دوالیسم تقسیم می شوند که تشخیص نوع سیستم متعاهدین در تنظیم معاهده بسیار مهم است یا پیش بینی صریح روش های حل اختلافات بین المللی. تمهیداتی را برای جلوگیری در معاهدات بین المللی پیش بینی کرد که در ان مقاله به تفصیل توضیح داده شده است

واژگان کلیدی: معاهده. یکجانبه گرایی. سیستم حقوقی وروش های حل وفصل

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

Comparative Study on Economic Terrorism and Sanction under
International law

Dr, Venus Gharehbaghi

Abstract

Sanction refers to economic or military coercive measure adopted usually by several nations in concert for forcing a nation violating international law to desist or yield to adjudication. International sanctions are political and economic decisions that are part of diplomatic efforts by countries, multilateral or regional organizations against states or organizations either to protect national security interests, or to protect international law, and defend against threats to international peace but economic terrorism targets civilians of nations or groups in the pursuit of political aims. Defiantly sanction as punishment under international law, includes certain criteria and rules undouble ,disregarding the procedures governing upon legality sanction ,the international community will be faced with economic terrorism .this paper mentioned Iran encounter with economic terrorism no sanction under international law.

Keyword, international law, legality, sanction ,economic terrorism ,

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

حقوق بین الملل و مشروعیت تحریم های یکجانبه

کوروش قنبری

چکیده:

تحریم ها به عنوان ابزار سیاست خارجی کشورها جهت تأثیرگذاری و دستکاری در روابط با کشورهای هدف نقش مهمی داشته به طوری که از آن منطقه خاکستری بین روابط دیپلماتیک و جنگ یاد می شود. تحریم های بین المللی به عنوان اقدام متقابل و نوعی اقدام جمعی از سوی شورای امنیت سازمان ملل از مشروعیت برخوردار بوده است. امروزه تعداد زیادی از تحریم های یکجانبه از سوی یک کشور یا گروهی از کشورها بر علیه کشور یا کشورهای دیگر وضع و اعمال می شوند. استفاده برخی از دولت ها از تحریم اقتصادی بدون وجود مجوز قبلی شورای امنیت و خارج از سیستم امنیت جمعی منشور باعث شده تا مشروعیت این اقدامات از حیث انطباق با موازین حقوق بین الملل با شک و تردید همراه باشد به طوری که تحریم کنندگان در توجیه اقدامات خود به اصل آزادی دولتها (حاکمیت کشورها) در برقراری یا قطع روابط تجاری خود با سایر دولتها استناد می کنند. تحریم های اقتصادی یکجانبه بر دو دسته از اقدامات تمرکز دارند که یکی اقدام مقابله به مثل و دیگری اقدام متقابل می باشد که مشروعیت هر کدام از این اقدامات طبق حقوق بین الملل به اصول و قواعد حاکم بر هر دسته بستگی دارد. در بحث مشروعیت استفاده از تحریم های یکجانبه هدف و قصد و نیت نهایی دولت تحریم کننده تعیین کننده است. بنابراین احراز مشروعیت یا عدم مشروعیت این اقدامات یک مسئله ذهنی یا شخصی است.

در فرآیند تحریم های بین المللی باید بر جنبه هایی از قبیل مشروعیت، ضرورت و تناسب آنها و همچنین تأثیر این تحریم ها بر افراد غیر نظامی بی گناه، توجه ویژه ای معطوف داشت. امروزه استفاده کشورها از تحریم ها یکجانبه به دلیل تأثیرات اقتصادی و اجتماعی که بر کشور هدف می گذارد مورد توجه بوده است. بنابراین در این مقاله به بررسی انطباق تحریم های یکجانبه با قوانین و مقررات حقوق بین الملل و مشروعیت آن از دیدگاه حقوقی بین المللی خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: تحریم های یکجانبه، حقوق بین الملل، مشروعیت، حاکمیت دولتها.

بررسی آثار و نتایج تحریم های آمریکا بر ایران از منظر حقوق بشر دوستانه بین المللی

دکتر سید عبدالعلی قوام، سیده معصومه مصطفوی

چکیده:

روی کار آمدن دونالد ترامپ در آمریکا، بدعتی بزرگ را در حقوق بین‌الملل ایجاد کرد. گرایش رئیس‌جمهور آمریکا به بازنگری در توافقات بین‌المللی و بی‌اعتنایی او به توافقات بین‌المللی، به مسأله‌ای بزرگ برای کشورهای مختلف جهان تبدیلی شده است. در این میان، یکی از کانون‌های اصلی هدف ترامپ خروج از توافق برنامه جامع اقدام مشترک میان ایران با کشورهای ۵+۱ بود که متعاقب آن حجمی وسیع از تحریم‌ها در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی بر کشور ایران تحمیل شد و مسائلی چند را برای کشور شهروندانی ایرانی ایجاد کرده است. در این میان، اکنون این پرسش اساسی قابل طرح است که تحریم‌های آمریکا در دوران ریاست جمهوری دونالد ترامپ که بخشی بزرگ از آن‌ها بر زندگی مردم ایران تأثیر گذاشته از منظر حقوق بشر دوستانه بین‌المللی تا چه اندازه قابل پی‌گیری است؟ برای این منظور در ابتدا ضروری است به این مسأله توجه شود که تحریم‌های آمریکا د چه ابعادی طرح شده و زمینه‌های تخالف آن با حقوق بشردوستانه بین‌المللی، کدام است.

واژگان کلیدی: دونالد ترامپ، تحریم، آمریکا، جمهوری اسلامی ایران، حقوق بشردوستانه بین‌المللی.

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

آثار تحریم از منظر حق بر توسعه

سمیرا محسن پور^۱

^۱. دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه شهید بهشتی

گفتمان توسعه، با تغییرات سیاسی جهانی در دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، جنبش استعمار زدایی، شناسایی اصل حق تعیین سرنوشت و حق مردم برای پیگیری آزادانه حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آغاز شد. بنابر اعلامیه مربوط حق توسعه، این حق یکی از حقوق بشری غیرقابل انتقال است که براساس آن، هر شخص حق دارد تا در توسعه سیاسی-فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی خود مشارکت داشته باشد و از این حقوق بهره مند شود. کمیسیون حقوق بشر نیز در قطعنامه شماره ۴ مصوب ۱۹۷۷، حق بر توسعه را به عنوان یک حق بشری مورد شناسایی قرار داد و بر مساله بررسی موانع تحقق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بویژه در کشورهای در حال توسعه تاکید نمود.

حق توسعه به عنوان یک مطالبه کشورهای در حال توسعه مستلزم تعهدات کشورهای توسعه یافته برای همکاری های بین المللی است. اگر کشورهای در حال توسعه از حق توسعه یافتگی برخوردار می باشند سایر کشورها وظیفه دارند در راه توسعه مانعی ایجاد نکنند. با توجه به این امر، در این پژوهش بر این خواهیم بود که بررسی نماییم که آیا تحریم های اقتصادی مانعی برای نیل به توسعه خواهد بود؟ که اگر از عهده آن برآیم نشان خواهیم داد که نه تنها تلاش دولتها در مسیر توسعه اقتصادی با مساله تحریم اقتصادی در تقابل قرار گرفته است بلکه تحریم های اقتصادی مانعی برای تحقق مبانی توسعه خواهد بود. این تقابل تبعاتی دیگری همچون کاهش رشد اقتصادی در کشورهای مورد هدف تحریم را نیز به همراه خواهد داشت.

واژگان کلیدی: تحریم اقتصادی، حق بر توسعه، حقوق بشر، رشد اقتصادی

تحریم تنبیه دولت ها یا نقض حقوق بشر ملت ها

راحله مسکنی^۱

^۱. کارشناس ارشد بین الملل

چکیده:

تحریم ابزارهای فشار در پیشبرد اهداف سیاست خارجی کشورها در سطح بین المللی می باشد. تحریم ها غالباً با ابزارهای دیگر مانند تهدید نظامی و انزوای سیاسی به کار برده می شود. تحریم یک کشور غالباً چندین سال به طول می کشد. تحریم ها علیه کشورها تغییر کرده است. امروزه تحریم ها جنبه اقتصادی و نرم با کارایی بیشتر به خود گرفته است. طی مدت تحریم، تغییرات اقتصادی و سیاسی مهم، مستقل از تحریم به وقوع می پیوندد که تأثیر آنها را نمی توان به راحتی از تأثیر تحریم اقتصادی جدا نمود. تحریم ها نگرانی فزاینده ای در ارتباط با خسارات وارده بر شهروندان مثل افزایش شدید مرگ و میر کودکان، فقر، مهاجرت، کمبود مواد غذایی و دارو و نابسامانی های اجتماعی و اقتصادی کشورهای تحت تحریم رابه دنبال داشته است. شورای امنیت سازمان ملل در سال ۲۰۰۶ به موجب قطعنامه ۱۷۳۷ به بهانه قصور در اعلام برخی فعالیت های هسته ای کشورمان و نگرانی شورای حکام از این باب، ماده ۴۱ منشور ملل متحد دایر بر تحریم های اقتصادی را علیه کشورمان وضع نمود. در حالی که منشور سازمان ملل آن سازمان را به ارتقا و احترام به حقوق بشر متعهد نموده است. سعی نگارنده در این نوشتار تبیین اثرات تحریم های بین المللی و راههای مقابله با آن است.

واژگان کلیدی: تحریم، نقض حقوق بشر

بکارگیری تحریم های بین المللی در مبارزه علیه گروه های تروریستی

(مطالعه موردی: گروه موسوم به دولت اسلامی)

چکیده:

۵۰

امروزه جایگاه «تحریم» در روابط بین‌المللی از هر زمان دیگری برجسته‌تر است. رویکرد شورای امنیت به استفاده از تحریم در مواجهه با وضعیت‌های تهدید کننده صلح و امنیت بین‌المللی، توسعه کمی و کیفی تحریم‌های بین‌المللی را به دنبال داشته است. موضوعاتی همچون اثرگذار بودن تحریم‌ها و همچنین آثار خارج از کنترل آنها، همواره میان موافقان و مخالفان بکارگیری تحریم مورد مناقشه بوده است. اگرچه تاکنون هدف عمده تحریم‌های شورای امنیت دولت‌ها بوده‌اند اما در میان تحریم شدگان شماری از گروه‌های تروریستی نیز وجود دارند. یکی از این گروه‌ها، گروه موسوم به دولت اسلامی عراق و شام (داعش) است. داعش به سبب اقدامات خشن و غیرانسانی گسترده، مسبب نقض‌های فاحش حقوق بشر و حقوق بشردوستانه می‌باشد. مطابق ماده ۴۱ منشور ملل متحد، اعمال تحریم به تشخیص شورای امنیت میسر می‌شود. داعش نیز در چارچوب قطعنامه ۲۱۹۹ مورخ ۱۵ فوریه ۲۰۱۵، هدف تحریم‌های شورای امنیت قرار گرفت. اما تحریم‌های مذکور نتوانستند از اقدامات این گروه بکاهند و مناطق تحت تصرف داعش در جریان اقدامات نظامی متعدد و چندجانبه آزاد شدند. اکنون با توجه به اهمیت اقدامات داعش، بررسی اثرگذار بودن تحریم‌های بین‌المللی علیه این گروه تروریستی ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: داعش، تحریم‌های بین‌المللی، شورای امنیت، تروریسم، قطعنامه ۲۱۹۹

مواجهه با تحریم‌های آمریکا علیه ایران، چالشی برای حقوق بین‌الملل

جاوید منتظران^۱

چکیده:

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل

^۱ کارشناسی حقوق و علوم سیاسی و کارشناس ارشد روابط بین‌الملل - دیپلماسی کنترل تسلیحات از دانشگاه مالک اشتر.

فشار اقتصادی و تحریم، حربه‌ای است که در بعضی زمان‌ها؛ دولت‌های قدرتمند و زورگو برای نیل به مقاصد سیاسی خود از آن علیه کشورهای دیگر استفاده می‌کنند که به‌عنوان یک استراتژی قهرآمیز و جایگزین جنگ لحاظ می‌شود. با خروج ایالات متحده آمریکا، از توافقنامه برجام (توافقی که با حل پرونده هسته‌ای ایران، توقف تحریم‌های جهانی علیه ایران را موجب گردید)؛ تحریم‌های اقتصادی شدیدی از سوی ایالات متحده آمریکا علیه ایران، وضع گردید. تحریم‌هایی که آسیب جدی را بر وضع معیشت، پیشرفت و حقوق انسانی ملت ایران وارد کرده و موجب محرومیت اساسی ملت ایران در برخورداری از حقوق لازم و ضروری‌ای که در اسناد متعدد و لازم‌الاجرای حقوق بشری آمده، گردیده است. نکته اینجاست که سازمان ملل متحد و البته نهادهای حقوقی بین‌المللی با تحریم‌های آمریکا مخالف بوده و بر غیرحقوقی بودن آن‌ها صحه گذاشته‌اند تا جایی که دیوان بین‌المللی دادگستری نیز در دستور موقتی توقف این تحریم‌ها را خواستار گردید، اما به‌رغم این مخالفت‌ها و دستور موقت دیوان، تاکنون هیچ‌یک از نهادهای حقوقی، بین‌المللی منظور مقابله و توقف تحریم‌ها، کاری مؤثر انجام نداده‌اند و نهادهای حقوقی، سیاسی، بین‌المللی، ایالات متحده آمریکا را برای توقف تحریم‌ها، تحت فشار و بازخواست قرار نداده‌اند. بر همین اساس، ما در این مقاله، با روش توصیفی تحلیلی و استنادی، به موضوع مواجهه حقوق بین‌الملل و نهادهای بین‌المللی با تحریم‌های غیر مشروع آمریکا پرداخته و چالش نهادهای حقوقی بین‌المللی در دفاع از حقوق انسانی ملت ایران را تبیین می‌نماییم.

نتایج پژوهش بیان می‌دارد که چالش و نقطه‌ضعفی اساسی در اجرای حقوق بین‌الملل و نهادهای حقوقی بین‌المللی، پیرامون دفاع از حقوق انسانی ملت ایران در برابر تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا وجود دارد. تاکنون، به دلیل فقدان یک سازوکار مشخص در حقوق بین‌الملل، نهادهای حقوقی بین‌المللی نتوانسته‌اند که از حقوق ملت ایران در خصوص این تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی غیر مشروع، دفاع نمایند و صرفاً به ارائه بیانیه و گزارش در این موضوع، اکتفا کرده‌اند. سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل و رکن دیوان بین‌المللی دادگستری مرتبط با آن نیز تاکنون نتوانسته‌اند مانعی اساسی و ضمانت اجرای مناسبی را به‌منظور توقف تحریم‌های غیر مشروع عضو دارای حق وتوی در شورای امنیت ایجاد نمایند. مجموعه این مسائل نشان می‌دهد که اکنون، چگونگی مواجهه و

نحوه مقابله با تحریم‌های نامشروع آمریکا علیه ایران، به چالشی برای حقوق بین‌الملل و حقوق‌دانان منصف و صلح‌طلب بین‌المللی تبدیل شده است.

واژگان کلیدی: تحریم‌های یک‌جانبه، برجام، تحریم، حقوق بین‌الملل، سازمان ملل، حقوق ملت ایران

۵۲

Sp
نقد

تحریم‌های ضد ایرانی، ناقض اصول مسلم و لازم‌الاجرای حقوق بین‌الملل

جاوید منتظران¹

چکیده:

¹ کارشناسی حقوق و علوم سیاسی و کارشناس ارشد روابط بین‌الملل - دیپلماسی کنترل تسلیحات از دانشگاه مالک اشتر.

با نظر به حساسیت و مهم بودن موضوع تحریم‌های ضد ایرانی ایالات متحده در نظام بین‌الملل، این مقاله با روش توصیفی، تحلیلی و به شیوه اسنادی، تحریم‌ها را از منظر اصول مسلم و لازم‌الاجرای حقوق بین‌الملل بررسی می‌نماید.

۵۳

نتایج پژوهش بیان می‌دارد که به‌طور کلی تحریم‌های فراگیر و ضد ایرانی آمریکا، ناقض اصول مسلم و لازم‌الاجرای حقوق بین‌الملل از جمله قواعد و ضوابط بین‌المللی، منشور سازمان ملل از جمله اهداف و اغراض تشکیل سازمان ملل متحد و کنوانسیون‌ها و اعلامیه‌های حقوق بشری شده است.

به‌طور جزئی‌تر، عمل یک‌جانبه اما فراگیر ایالات متحده آمریکا در تحریم ایران، در تضاد با اصول حقوقی بین‌المللی متعددی است از جمله؛ اصل صلح، عدالت و همزیستی مسالمت‌آمیز در میان دولت‌ها و ملت‌ها، اصل تضمین صلح و تحکیم امنیت جهانی، اصل همبستگی اجتماعی ملل، اصل به رسمیت شناختن حق تعیین آزادانه سرنوشت، اصل عدم توسل به‌زور در روابط بین‌المللی، اصل حق بر سلامت، اصل حق حاکمیت کشورها در پرتو منشور سازمان ملل متحد است. تحریم‌های ضد ایرانی منافای با برقراری همکاری‌های بین‌المللی در شرایط عادلانه و منصفانه بر اساس میثاق بین‌المللی مربوط به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (مصوب ۱۹۶۶)، ناقض اصل حق توسعه اقتصادی کشورها به‌موجب منشور حقوق و وظایف اقتصادی دولت‌ها (مصوب ۱۹۷۴) و مغایر با مقررات سازمان تجارت جهانی و اصل تجارت آزاد (مصوب ۱۹۹۵) است.

واژگان کلیدی: تحریم‌های یک‌جانبه، ایران، آمریکا، صلح و عدالت، حقوق بین‌الملل، تروریسم اقتصادی، سازمان ملل، حقوق بشر

بررسی امکان مقابله با تصمیمات الزام‌آور شورای امنیت موضوع فصل هفت منشور

ملل متحد: اعمال تحریم

زهره موحد^۱

چکیده:

^۱ کارشناسی ارشد، حقوق بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

حفظ صلح و امنیت بین‌المللی همانگونه که در ماده یک منشور ملل متحد آمده، همواره به عنوان یکی از اهداف اصلی و اساسی سازمان ملل متحد مطرح بوده است. مطابق ماده ۳۹ منشور، شورای امنیت در راستای اجرای مفاد فصل هفت می‌بایست مصادیق تهدید علیه صلح، نقض صلح، یا عمل تجاوز را احراز و سپس مطابق مواد ۴۱ یا ۴۲ یکی از اقدامات الزام‌آور را اتخاذ و نسبت به عضو متخلف اعمال نماید. لکن اختیارات گسترده و به عبارتی اختیارات حاکمیتی که این نهاد در طول دوره کارکرد خود بعنوان یکی از ارکان کلیدی این سازمان جهانی به دست آورده است در مواردی شبهه تجاوز شورا از حدود اختیارات موضوع فصل هفت منشور را ایجاد نموده و بعضاً دولت‌ها را بر آن داشته که در مقابل برخی تصمیمات لازم‌الاجرای این نهاد سربرآورده و ضمن تلاش در جلب نظر موافق سایر کشورها از طریق نافرمانی به مقابله با شورای امنیت و جامعه جهانی رفته و حتی تا لغو تصمیمات آن پیشروی نمایند. در این مقاله به بررسی امکان اقدام متقابل از سوی کشورها در برابر اقدامات غیرقهرآمیز موضوع فصل هفت منشور با تاکید بر اعمال تحریم‌های همه‌جانبه بین‌المللی می‌پردازیم.

واژگان کلیدی: شورای امنیت، اقدامات غیرقهرآمیز، تحریم، نافرمانی، اقدامات متقابل.

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC
Iranian Association for United Nations Studies

تحریم‌های هوشمند و حقوق بین‌الملل بشردوستانه

سیدمهدی موسوی^۱

چکیده:

^۱. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، (نویسنده مسئول)

از جمله صلاحیت های شورای امنیت سازمان ملل متحد، صدور قطعنامه های الزامی در چارچوب مقررات مندرج در فصل هفتم منشور ملل متحد است. ماده ۴۱ منشور امکان تصویب تحریم های بین المللی علیه دولت های عضو را پیش بینی و شورای امنیت در دهه های اخیر در موارد متعدد از این سازوکار ضمانتی استفاده نموده است. با توجه به اینکه تابع اصلی حقوق بین الملل دولت است و قطعنامه های تحریمی با هدف تغییر رفتار دولت خاطی به تصویب می رسد، تردیدی نیست که تحریم ها می بایست متوجه خود دولت بوده و کمترین میزان اثرگذاری بر شهروندان را داشته باشد. به نظر می رسد همچنان که در حقوق بین الملل بشردوستانه رعایت اصولی چون اصل ضرورت، اصل محدودیت، اصل تفکیک، اصل تناسب و ... در زمان وقوع درگیری های مسلحانه الزامی است، به همان صورت رعایت این اصول در تصویب و اجرای تحریم های بین المللی نیز می بایست مورد توجه قرار بگیرد. لذا منطقی این است که تحریم های هدفمند یا تحریم های هوشمند در دستور کار شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار بگیرد. لذا پرسش اصلی این پژوهش این است که شورای امنیت در تصویب تحریم های بین المللی می بایست به اصول حقوق بین الملل بشردوستانه توجه نماید؟ نتیجه حاصل از آن نیز این است که در تصویب تحریم های بین المللی، ملاحظات انسانی می بایست مورد توجه قرار بگیرد؛ به گونه ای در نتیجه اجرای تحریم ها، کمترین میزان صدمات بر افراد انسانی تحمیل گردد. از آنجا که مبانی یافته های این تحقیق را مطالعات حقوقی، بررسی قطعنامه ها، معاهدات و دیگر منابع حقوقی تشکیل می دهند و این منابع عمدتاً با جستجو در منابع مکتوب و اینترنت به دست می آیند، لذا روش انجام این پژوهش، روش توصیفی-تحلیلی و روش جمع آوری اطلاعات، روش کتابخانه ای-اسنادی است.

واژگان کلیدی: حقوق بین الملل بشردوستانه، اصول حاکم بر درگیری های مسلحانه، فصل هفتم منشور ملل متحد، تحریم های هوشمند.

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

بررسی ابعاد حقوق بین المللی؛ اثر تحریم ها بر استارتاپ های ایرانی

امیر خدادادهمدانی¹

چکیده:

¹. دانشجوی دکترا حقوق بین الملل عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

تحریم های اقتصادی اعم از یکجانبه و یا از ناحیه سازمان ملل متحد، به دلیل نادیده انگاری حقوق اساسی مردم در کشورهای هدف، در مغایرت با اصول و مفاد اسناد و معاهدات مختلف بین المللی قرار می گیرند، در این پژوهش تلاش بر آنست که با تبیین اثرات تحریم ها بر فعالیت استارتاپ ها ایرانی، برخی موانع ادامه رشد و توسعه این کسب و کارهای نوین را تشریح و ابعاد حقوق بین المللی این موارد بررسی شود. اعمال تحریم ها، دسترسی کاربران ایرانی به فناوری روز دنیا را محدود و یا برای سرمایه گذاری مانع ایجاد کرده و در پی آن موجبات مهاجرت و فرار مغزها را در پی داشته است. در جای جای این موارد نقض معاهدات بین المللی و بی توجهی به پیمان های جهانی و چندجانبه یافت می شود. منشور ملل متحد، میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، منشور حقوق و وظایف اقتصادی دولتها و چندین سند دیگر بین المللی در این نوشتار مورد کنکاش در حیطه این بعد از تحریم ها قرار گرفته اند.

واژگان کلیدی: تحریم، حقوق بین الملل، استارتاپ، ایران، اسناد بین المللی، معاهده، سازمان

ملل. Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

